

**PROJEKTU, KUIROS PIECU GADU LAIKĀ NO
PĒDĒJĀ MAKSĀJUMA VEIKŠANAS
NOTIKUŠAS BŪTISKAS IZMAIŅAS, ANALĪZE**

Ziņojums

PASŪTĪTĀJS: FINANŠU MINISTRIJA

IZPILDĪTĀJS: SIA DEA BALTIKA

RĪGA, 2008.GADA JŪNIJS

deabaltika

SATURS

SAĪSINĀJUMI	3
KOPSAVILKUMS.....	4
EXECUTIVE SUMMARY	7
1. IEVADS.....	10
2. METODIKA	11
3. TIESĪBU AKTU ANALĪZE	12
3.1. REGULAS 1083/2006 TIESISKAIS SPĒKS.....	12
3.2. KOPIENAS REGULĒJUMS UN TĀ PIEMĒROŠANAS PRAKSE	13
3.2.1. Tiesiskais konteksts.....	14
3.2.2. Iespējamās būtisku pārmaiņu formas	15
3.2.3. Analogija ar citiem Kopienas tiesību aktiem	21
3.2.4. Piemērošanas prakse	22
3.3. BŪTISKO PĀRMAIŅU JĒDZIENS LATVIJĀ.....	23
3.3.1. MK noteikumu Nr.440 un Nr.538 atbilstība būtisko pārmaiņu jēdzienam regulās 1083/2006 un 1260/1999	25
3.3.2. Regulu ieviešanas aizliegums	26
3.3.3. Līgumi ar atbalsta saņēmējiem.....	28
3.3.4. Atbalsta saņēmēju tiesiskā palāvība	29
3.4. BŪTISKO PĀRMAIŅU JĒDZIENS IGAUNIJĀ.....	30
3.5. BŪTISKO PĀRMAIŅU JĒDZIENS ĪRIJĀ	31
3.6. SECINĀJUMI.....	31
4. PROJEKTU IZMAIŅU GADĪJUMU ANALĪZE.....	34
4.1. INTERVIJU REZULTĀTI.....	34
4.1.1. Pirmā līmeņa starpniekinstitūcija: Satiksmes Ministrija	34
4.1.2. Pirmā līmeņa starpniekinstitūcija: Vides Ministrija.....	35
4.1.3. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Valsts Reģionālā attīstības aģentūra	37
4.1.4. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Centrālā finanšu un līgumu aģentūra	39
4.1.5. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Latvijas investīciju un attīstības aģentūra	40
4.1.6. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Lauku atbalsta dienests	44
4.1.7. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Nodarbinātības valsts aģentūra	46
4.1.8. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Sabiedrības integrācijas fonds	48
4.1.9. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Sociālo pakalpojumu pārvalde	49
4.1.10. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Valsts izglītības attīstības aģentūra.....	51
4.2. KOPSAVILKUMS PAR PROJEKTU IZMAIŅU GADĪJUMIEM	53
4.2.1. Projektu izmaiņu gadījumu veidi	53
4.2.2. Projektu izmaiņu gadījumu korelatīvie aspekti.....	54
4.3. SECINĀJUMI.....	56
5. IETEIKUMI	57
6. NOBEIGUMS	59
PIELIKUMS Nr.1: IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS.....	60
PIELIKUMS Nr.2: INTERVĒTO PERSONU SARAKSTS	63

SAĪSINĀJUMI

CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
EK	Eiropas Komisija
EK līgums	Eiropas Kopienu dibināšanas līgums
EKT	Eiropas Kopienu tiesa
ELVGF	Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
IKP	Iekšzemes kopprodukts
KF	Kohēzijas fonds
KPR	Kurzemes plānošanas reģions
LAD	Lauku atbalsta dienests
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LR	Latvijas Republika
MK	Ministru kabinets
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
PIT	Pirmās instances tiesa
SF	Struktūrfondi
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
SM	Satiksmes ministrija
SPP	Sociālo pakalpojumu pārvalde
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VID	Valsts Ieņēmumu dienests
VidM	Vides ministrija
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
ZVFI	Zivsaimniecības vadības finansēšanas instruments

KOPSAVILKUMS

Pētījuma „Projektu, kuros piecu gadu laikā no pēdējā maksājuma veikšanas notikušas būtiskas izmaiņas, analīze un vienotas metodikas izstrāde” pamata uzstādījums ir nodrošināt visu 2007-2013.gadu plānošanas perioda finansējuma apgūšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam un pārliecināties par Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999, 57.pantā noteiktā nosacījuma nodrošināšanu.

Regulas Nr.1083/2006 57.pantā iekļautā jēdziena „būtiskas pārmaiņas” saturs savā būtībā ir identisks arī Regulas Nr.1260/1999 30.pantā minētajam skaidrojumam, un tā izpratne ir vienādi attiecināma gan uz ES Struktūrfondi, gan arī Kohēzijas fondu. Šī iemesla dēļ, kā arī, lai uzlabotu teksta uztveramību, „būtisku pārmaiņu” saturs tiks analizēts galvenokārt Regulas Nr.1083/2006 57.panta kontekstā. Attiecīgi, iepazīstoties ar šo pētījumu, ir jāpatur prātā, ka atziņas, kas tiek izdarītas attiecībā uz „būtisku pārmaiņu” saturu Regulas Nr.1083/2006 57.panta kontekstā, vienlīdz ir attiecināmas arī uz jēdziena saturu Regulas Nr.1260/1999 30.panta izpratnē, kā arī uz ES Struktūrfondi un Kohēzijas fondu.

Pētījuma galvenie rezultāti ir:

- 1) 2004.-2006.gada plānošanas perioda struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētu projektu, kuriem pēc to ieviešanas un pēdējā maksājuma saņemšanas finansējuma saņēmēja kontā ir veiktas būtiskas izmaiņas, analīze, kas apkopota šajā ziņojumā, un
- 2) metodoloģiskas rokasgrāmatas izstrāde ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām izmaiņu gadījumu izvērtēšanai un lēmumu pieņemšanai, kas balstīta uz šī ziņojuma secinājumiem un ieteikumiem.

Šajā ziņojumā būtiskas pārmaiņas vai izmaiņas Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006 57.panta 1.punkta kontekstā skatītas no diviem aspektiem:

- 1) No tiesību aktu viedokļa analizējot Kopienas tiesības, Latvijas Republikas likumdošanu, kā arī Igaunijas Republikas un Īrijas Republikas likumdošanu un pieredzi;
- 2) Praktiskiem, Latvijas praksē konstatētiem projektu izmaiņu gadījumiem, kas notikuši piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam.

Tiesību aktu analīzes rezultātā attiecībā uz būtiskām pārmaiņām varam izdarīt sekojošus secinājumus:

- Kopienas tiesību normatīvie akti un to sagatavošanas dokumenti nesniedz skaidras norādes par to, kādas faktiskās situācijas būtu uzskatāmas par būtiskām pārmaiņām Regulas Nr.1083/2006 57.panta izpratnē.
- Būtisko pārmaiņu saturs atklājas Eiropas Kopienas Tiesas judikatūrā. Lai gan Tiesa nav tieši skaidrojusi būtisko pārmaiņu jēdzienu nedz Regulas Nr.1083/2006 kontekstā, nedz arī saistībā ar Regulu Nr.1260/1999, būtisko pārmaiņu elementi (sekas: ietekme uz aktivitāšu būtību; ietekme uz aktivitāšu īstenošanas nosacījumiem; nepamatotas priekšrocības radīšana, kuras iestājas dēļ infrastruktūras atsevišķas daļas īpašumtiesību veida maiņas vai produktīvās darbības pārtraukšanas) tiek skaidroti

virknē EKT spriedumu saistībā ar valsts atbalstu, kā arī saistībā ar Regulu Nr.4253/88.

- Attiecībā uz notikumiem, kas rada būtiskas pārmaiņas, no Regulas Nr.1083/2006 57. panta dažādo valodu versiju salīdzinājuma varam konstatēt, ka 57.pantā tiek domātas jebkāda veida izmaiņas īpašuma tiesiskajā statusā, piemēram, lietu pārdošana, aizdošana, iekļāšana, noma un īre. Savukārt, produktīvās darbības pārtraukšana attiecas uz jebkuru situāciju, kurā uzņēmums pārtrauc fondu atbalsta līgumā paredzētās aktivitātes. Par īpašu produktīvās darbības pārtraukšanas gadījumu ir uzskatāma uzņēmuma pārvietošana.
- Piecu gadu periods, kurā nedrīkst veikt būtiskas pārmaiņas, tiek skaitīts no darbības pabeigšanas (Regula Nr.1083/2006) vai pēc lēmuma pieņemšanas par fondu līdzekļiem brīža (Regulas Nr.1260/1999).
- Lai darbība varētu tikt uzskatīta par būtiskām pārmaiņām, tai vienlaicīgi ir jāatbilst kādam no pirmajā un trešajā vai otrajā un trešajā punktā uzskaitītajiem gadījumiem:
 - 1) Ir notikušas izmaiņas ar īpašumu, kas iegādāts izmantojot atbalsta līdzekļus, vai īpašumu, kas guvis labumu no atbalsta, un šādas izmaiņas ir neatbilstošas atbalstāmās darbības mērķiem.
 - 2) Atbalsta saņēmējs ir pārtraucis produktīvo darbību.
 - 3) Pirmajā vai otrajā punktā minētās darbības:
 - a. Ietekmē atbalstāmās darbības būtību, t.i., nav iespējams sasniegt aktivitāšu mērķus;
 - b. Ietekmē atbalstāmo aktivitāšu īstenošanas nosacījumus, t.i., atbalsta līguma nosacījumu vai normatīvo aktu pārkāpums vai izmaiņas atbalsta saņēmēja tiesiskajā statusā, kuru dēļ tas nevar pretendēt uz atbalsta saņemšanu;
 - c. Sniedz nepamatotas priekšrocības: tādas labvēlīgas situācijas radīšana, kura nepastāvētu normālos tirgus apstākļos un kura ir radusies tiesību normu pārkāpuma dēļ.

Pētījuma gaitā izdarītie secinājumi sniedz vienīgi vispārīgu skaidrojumu šo kritēriju saturam. Faktisko situāciju uzskaitījums, kas var atbilst šiem nosacījumiem, var būt neierobežots. Tādēļ šos kritērijus ir iespējams piemērot tikai kontekstā ar konkrētiem faktiskajiem apstākļiem, izvērtējot atbalstāmo aktivitāšu būtību, mērķus, sasniedzamos rezultātus un specifiskos nosacījumus.

No Latvijas praksē līdz šim sastapto projektu izmaiņu gadījumu analīzes varam secināt sekojošo:

- Interviju un projektu dokumentācijas analīzes rezultātā identificēti 12 gadījumu veidi, kas varētu tikt uzskatīti par būtiskām pārmaiņām. Viens identificētais gadījumu veids – izmaiņas nosaukumā – nevar tikt uzskatīts par būtiskām pārmaiņām. Septiņi no divpadsmit gadījumu veidiem jau ir konstatēti Latvijā, bet pārēji pieci ir teorētiski iespējami, vadoties pēc tā, kādas izmaiņas skārušas vēl īstenošanas procesā esošos projektus.
- ES struktūrfondu pēc-projektu kontroli Latvijā līdz šim ir uzsākušas četras no desmit pētījumā ietvertajām ES struktūrfondu vadībā iesaistītajām institūcijām – Lauku atbalsta dienests, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Sabiedrības integrācijas

fonds un Valsts reģionālā attīstības aģentūra. Pēdējais maksājums ES atbalsta saņēmējiem ir veikts tikai daļai no 2004.-2006.gadu plānošanas perioda projektu. Tādēļ līdz šim zināmo izmaiņu gadījumu saraksts nevar tikt uzskatīts par izsmelšu un attiecībā uz pabeigtajiem 2004.-2006.gadu plānošanas perioda projektiem Latvijai tuvāko gadu laikā nāksies saskarties ar jauniem projektu izmaiņu gadījumiem.

- Situācija, ka vairākas institūcijas nav uzsākušas sistemātisku pēc-projektu kontroli ES Struktūrfondu 2004-2006.gadu plānošanas perioda projektiem, ierobežo pilnvērtīgas analīzes veikšanu par to, kādi aspekti varētu būt ietekmējuši izmaiņu gadījumu skaitu. Taču, analizējot pieejamos datus, var secināt, ka pastāv korelācija starp stingriem un detalizētiem līguma nosacījumiem un augstu identificēto pārmaiņu skaitu.

Lai mazinātu iespējamo izmaiņu gadījumu skaitu nākotnē, gatavojot līgumus ar finansējuma saņēmējiem 2007.-2013.gadu plānošanas periodam, **iesakām** līgumos skaidri un pēc iespējas detalizēti iekļaut nosacījumus, kas izriet no Regulas Nr.1083/2006 57.panta noteikumiem.

Balstoties uz šajā ziņojumā sniegto analīzi un secinājumiem par būtiskām pārmaiņām projektos piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam gan no tiesību aktu interpretācijas viedokļa, gan arī konkrētiem, Latvijas praksē līdz šim identificētiem projektu izmaiņu gadījumiem, kā nākamais solis tiks izstrādāta metodoloģiska rokasgrāmata ES fondu vadībā iesaistītām institūcijām par būtisko pārmaiņu nosacījumu izvērtēšanu un lēmuma pieņemšanu, kas tiks izmantota gan 2004.-2006.gadu, gan arī 2007.-2013.gadu plānošanas perioda pabeigto projektu uzraudzībai.

EXECUTIVE SUMMARY

Basic objective of the research “Analysis and Elaboration of a Unified Methodology for Projects that within Five Years from the Completion of Operation have Undergone Substantial Modifications” is to ensure absorption of all the funding available for the programming period 2007-2013 in conformity with the laws and regulations and to ensure compliance with Article 57 of the COUNCIL REGULATION (EC) No 1083/2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) No 1260/1999.

The content of „substantial modifications” mentioned in the Article 57 of the COUNCIL REGULATION (EC) No 1083/2006 is identical with that mentioned in the Article 30 of the COUNCIL REGULATION (EC) No 1260/1999 and are equally applicable to both – the EU Structural Funds and the Cohesion Fund. Due to this reason, as well as in order to improve comprehensibility of the analysis, the content of “substantial modifications” is analysed mainly within the context of the COUNCIL REGULATION (EC) No 1083/2006. Hence, it should be taken into consideration that conclusions drawn regarding the content of „substantial modifications” within the context of the Article 57 of the COUNCIL REGULATION (EC) No 1083/2006 are applicable also to the Article 30 of the COUNCIL REGULATION (EC) No 1260/1999, as well as to the EU Structural Funds and the Cohesion Fund.

The research results in the following outputs:

- 1) analysis of the projects financed by the EU Structural Funds and Cohesion Fund during the programming period 2004-2006 that have undergone substantial modifications after the completion of operation and receipt of the final payment in the beneficiaries bank account, presented in this Report;
- 2) elaboration of a methodological guidebook for institutions involved in administration of the EU funds on how to evaluate cases of modifications and make appropriate decisions based on conclusions and recommendations drawn up in this Report.

Substantial modifications within the meaning of Article 57 of the Council Regulation (EC) No 1083/2006 have been analysed from two aspects, i.e.,

- 1) legal analysis of Community law, legal acts of the Republic of Latvia and legal acts and experience of the Republic of Estonia and the Republic of Ireland;
- 2) case studies of the projects identified in Latvia that have already undergone recorded modifications within five years after receipt of the final payment.

Legal analysis of the concept of substantive modification allows drawing **the following conclusions**:

- Community law and documents adopted in the legislative process do not provide a clear guidance on what is considered as substantial modifications for the purpose of Article 57 of the Council Regulation No 1083/2006.
- The contents of the concept of substantial modifications are elaborated in the case law of Court of Justice of the European Communities. Even though the Court has not interpreted the concept directly in the context of the Council Regulation No 1083/2006, nor within the meaning of the Council Regulation No 1260/1999, its

elements (effects: impact on nature of the activity; impact on implementation conditions of the activity; creation of an undue advantage resulting from either a change in the nature of ownership of an item of infrastructure or the cessation of a productive activity) have been clarified by the Court in a number of decisions on state aid and the Council Regulation No 4253/88.

- As to events that cause substantial modifications, comparison of different language versions of the Article 57 of the Council Regulation No 1083/2006 indicates that Article 57 concerns any kind of changes in ownership, for example, selling, lending, mortgage, lease and rent of items. At the same time, cessation of productive activity applies to every situation when an SME terminates the activity that has been provided in the funding agreement. Transfer of productive activity is considered to be a specific case of cessation of activity.
- The five year period within which no substantial modifications are permitted, is being counted from the moment when operation has been completed (Regulation No.1083/2006) or after the decision on allocation of funds has been taken by the responsible authorities (Regulation No.1260/1999).
- Activity is to be considered as a substantial modification if it simultaneously corresponds to one of the cases mentioned in the following paragraphs one and three or two and three respectively:
 - 1) changes have occurred either with the property the purchase of which was supported by the means of Funds or with the property that has been benefiting from such support, and these changes are not in line with objectives of the respective support;
 - 2) beneficiary has ceased its respective productive activity;
 - 3) activities of Paragraphs 1 and 2:
 - a. affect the nature of supported activity, i.e., impede achievement of the objectives of the activity;
 - b. affect conditions of implementation of the supported activity, i.e., breach of the terms of the support agreement or legal acts or changes in the legal status of the beneficiary that would not allow the beneficiary to qualify for support;
 - c. provide an undue advantage, i.e., cause a favourable situation that would not occur in normal market conditions and has originated from the breach of legal rules.

Conclusions of this analysis provide only a general interpretation of the contents of criterion. List of actual situations that could correspond to these conditions can be unlimited. Therefore these criteria can be applied only in the context with specific actual circumstances by evaluating nature, objectives, achievable results and specific conditions of the supported activity.

Analysis of the case studies with project modifications that have encountered in Latvia **lead us to the following conclusions:**

- Study on project documentation and interviews have resulted in identification of 12 different project cases that can be considered as substantial modifications. Only one identified change case, i.e. change in the name of beneficiary cannot be considered as substantial modification. Seven of the twelve change cases have occurred in Latvia,

but the remaining five are theoretically possible taking into account what changes have occurred during project implementation.

- Four out of ten institutions administrating EU Structural Funds have commenced ex-post monitoring of projects financed by the EU Structural Funds in Latvia – Rural Support Service, Investment and Development Agency of Latvia, Society Integration Fund and State Regional Development Agency. Final payment to the grant recipient has been made only to a limited number of projects of the programming period 2004-2006. Therefore the current list of project cases with modifications cannot be considered as exhaustive and it is expected that during the upcoming years Latvia will face new modification cases of the projects of the programming period 2004-2006.
- The fact that many institutions have not commenced systematic ex-post monitoring of the projects financed by the EU Structural Funds in Latvia in the programming period 2004-2006 restricts performing a comprehensive analysis on the factors that potentially may have had impact on the modification cases. However, having analysed the available data, it was possible to conclude that correlation exists between strong and detailed support agreement conditions and a high number of identified modification cases.

To minimise the number of project modification cases in the future, it **is recommended** that support agreements with beneficiaries for the programming period 2007-2013 clearly and in detail state those contractual terms that Latvia is under obligation to ensure in accordance with Article 57 of the Council Regulation No 1083/2006.

The analysis and conclusions on substantial modifications in the projects within five years from the receipt of the final payment by beneficiaries that are outlined in this report from both the perspective of interpretation of legal acts as well as the study of project modification cases that have been identified in Latvia will provide a basis for elaboration of a methodological guidebook for institutions involved in administration of the EU Structural Funds on identification of substantial modifications and making of a respective decision. It is expected that this guide will be used for ex-post monitoring of the finalised projects of both: the programming period of 2004-2006 and 2007-2013.

1. IEVADS

Šis ziņojums izstrādāts pētījuma „Projektu, kuros piecu gadu laikā no pēdējā maksājuma veikšanas notikušas būtiskas izmaiņas, analīze un vienotas metodikas izstrāde” ietvaros un ir viens no šī darba rezultātiem.

Darba pamata uzstādījums ir nodrošināt visu 2007-2013.gadu plānošanas perioda finansējuma apgūšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam un pārliecināties par Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999, 57.pantā noteiktā nosacījuma nodrošināšanu.

Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006 57.panta 1.punkts, kas ir šī ziņojuma analīzes galvenais objekts, nosaka: „Dalībvalsts vai vadošā iestāde nodrošina to, ka darbības turpina saņemt fondu atbalstu vienīgi tad, ja tajā piecos gados no darbības pabeigšanas vai trīs gados no darbības pabeigšanas dalībvalstīs, kas izmantojušas iespēju samazināt minēto termiņu MVU veikto ieguldījumu vai radīto darba vietu saglabāšanai, nav veiktas būtiskas pārmaiņas:

- a) kas ietekmē tās būtību vai īstenošanas nosacījumus vai sniedz uzņēmumam vai publiskai struktūrai nepamatotas priekšrocības; un
- b) kas rodas vai nu no infrastruktūras atsevišķas daļas īpašumtiesību veida maiņas, vai arī no produktīvās darbības pārtraukšanas.”

Regulas Nr.1083/2006 57.pantā iekļautā jēdziena „būtiskas pārmaiņas” saturs savā būtībā ir identisks gan Regulas Nr.1083/2006 57.pantā, gan Regulas Nr.1260/1999 30.pantā, un tā izpratne ir vienādi attiecināma gan uz ES Struktūrfondu, gan arī Kohēzijas fondu. Šī iemesla dēļ, kā arī, lai uzlabotu teksta uztveramību, „būtisku pārmaiņu” saturs tiks analizēts galvenokārt Regulas Nr.1083/2006 57.panta kontekstā. Attiecīgi, iepazīstoties ar šo pētījumu, ir jāpatur prātā, ka atziņas, kas tiek izdarītas attiecībā uz „būtisku pārmaiņu” saturu Regulas Nr.1083/2006 57.panta kontekstā, vienlīdz ir attiecināmas arī uz jēdziena saturu Regulas Nr.1260/1999 30.pantā, kā arī uz ES Struktūrfondu un Kohēzijas fondu.

Pētījuma mērķis ir izanalizēt 2004.-2006.gada plānošanas perioda struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētus projektus, kuriem pēc to ieviešanas un pēdējā maksājuma saņemšanas ir veiktas būtiskas izmaiņas, un izstrādāt vienotu metodiku ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām minēto aspektu izvērtēšanai un lēmumu pieņemšanai.

Pētījuma galvenie rezultāti ir, pirmkārt, šādu izmaiņu analīze, kas apkopota šajā ziņojumā, un, otrkārt, metodoloģiskas rokasgrāmatas izstrāde ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām izmaiņu gadījumu izvērtēšanai un lēmumu pieņemšanai, kas balstīta uz šī ziņojuma secinājumiem un ieteikumiem.

Šajā ziņojumā būtiskas pārmaiņas vai izmaiņas skatītas no diviem aspektiem:

- 1) Tiesību aktu viedokļa analizējot Kopienas tiesības, Latvijas Republikas likumdošanu, kā arī Igaunijas Republikas un Īrijas Republikas likumdošanu un pieredzi;
- 2) Praktiskiem, Latvijas pieredzē konstatētiem projektu izmaiņu gadījumiem, kas notikuši piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam, t.sk. apskatot praksē sastaptos izmaiņu gadījumus un atbildīgo institūciju „atbildes reakciju”, kā arī līdzšinējo pieredzi pēc-projektu uzraudzībā.

Pētījumu veica un šo ziņojumu sagatavoja SIA „DEA Baltika” konsultantu komanda – Gunita Kakteniece, Edmunds Broks, Baiba Baltvilka un Inga Brieze – laika posmā no 2008. gada janvāra līdz jūnijam. Ziņojums ir sagatavots pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, kuri ir spēkā ziņojuma izstrādāšanas laikā, kā arī uz Finanšu ministrijas sniegto informāciju, ņemot vērā tās prasības un norādījumus.

2. METODIKA

Projektu, kuros piecu gadu laikā no pēdējā maksājuma veikšanas notikušas būtiskas izmaiņas, analīze, kas apkopota šajā ziņojumā, tika veikta, izmantojot sekojošu metodoloģiju:

- 1) Tiesību aktu, t.sk. ES normatīvo aktu, Latvijas normatīvo aktu, kā arī Eiropas Kopienas tiesas un Pirmās instances tiesas lietu, analīze un salīdzināšana (Izmantoto avotu sarakstu skatīt ziņojuma 1. pielikumā);
- 2) Igaunijas struktūrfondu regulējošo likumu analīze un komunikācija ar Igaunijas, Finanšu ministrijas pārstāvjiem, apskatot Igaunijas pieredzi attiecībā uz projektu izmaiņu gadījumiem;
- 3) Īrijas struktūrfondu regulējošo likumu analīze un komunikācija ar Īrijas Uzņēmumu tirdzniecības un nodarbinātības departamenta pārstāvi, apskatot Īrijas pieredzi attiecībā uz projektu izmaiņu gadījumiem;
- 4) Intervijas ar ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistīto institūciju pārstāvjiem, t.sk. divām atbildīgajām iestādēm (2004.-2006.gadu plānošanas periodā – 1.līmeņa starpniekinstitūcijām) un astoņām sadarbības iestādēm (2004.-2006.gadu plānošanas periodā attiecīgi 2.līmeņa starpniekinstitūcijām vai grantu shēmu apsaimniekotājiem) (Intervēto personu sarakstu skatīt ziņojuma 2.pielikumā). Lai noskaidrotu, ar kādām pārmaiņām atbildīgās institūcijas ir saskārušās projektos, kāda ir esošā prakse to risināšanai, kā arī lai identificētu konkrētus projektu gadījumus, kam piecu gadu laikā no pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam notikušas izmaiņas, interviju laikā tika meklētas atbildes uz sekojošiem, pētījumam būtiskiem jautājumiem:
 - Cik Jūsu pārraudzībā esošajiem projektiem pēc to pabeigšanas ir notikušas būtiskas izmaiņas? Ja ir, tad kādas (pēc iespējas aptverot dažādus izmaiņu gadījumus - finansējuma saņēmēju skārušas juridiskā statusa izmaiņas, piemēram, likvidācija vai reorganizācija un tml., mainītas īpašumtiesības uz iekārtām, telpām vai ēkām, un citas)?
 - Vai ir apzinātas tādas būtiskas izmaiņas, kas varētu īstenoties tuvāko 2-3 gadu laikā?
 - Kā administratīvi teritoriālā reforma ietekmēs projektu ieviešanu, piemēram, īpašumtiesību jautājumu (projekta ietvaros jaunradīto vērtību)?
 - Vai ir noteikta kārtība, kādā finansējuma saņēmēji pēc projekta pabeigšanas informē atbildīgo uzraudzības iestādi par būtiskām izmaiņām, kas skar projekta pieteikumā minētos rezultātus, to ietekmi un ilgtspēju, kā arī nosacījumus, uz kuru pamata tika apstiprināts projekts?
 - Vai ir noteikta kārtība, kādā pēc projekta pabeigšanas atbildīgā uzraudzības iestāde pārrauga pabeigtos projektus?
- 5) Projektu, kurus skārušas izmaiņas, dokumentācijas, t.sk. līgumu par fondu finansējuma saņemšanu, apkopošana un analīze.

3. TIESĪBU AKTU ANALĪZE

3.1. REGULAS 1083/2006 TIESISKAIS SPĒKS

Pirms noskaidrojam būtisku pārmaiņu saturu Regulas Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ regulu (EK) Nr. 1260/1999¹ (turpmāk „Regula Nr.1083/2006”), izpratnē, ir nepieciešams noskaidrot, kāda ir regulas iedarbība Latvijas tiesību sistēmā un it īpaši to, kādus pienākumus regula uzliek valsts pārvaldes iestādēm un likumdevējam.

Eiropas Kopienų dibināšanas līguma² (turpmāk – „EK līgums”) 249.pants nosaka, ka regulas ir tieši piemērojamas visās dalībvalstīs. Tieši piemērojamas nozīmē, ka tās ir spēkā dalībvalstīs kā daļa no valsts iekšējām tiesībām, un tās nav nepieciešams ieviest nacionālajās tiesībās ar atsevišķu tiesību aktu palīdzību.³ Turklāt Eiropas Kopienų tiesa (turpmāk – „EKT”) ir atzinusi, ka regulas, ja vien tās saturiski ir pietiekami skaidras, var būt arī tieši iedarbīgas⁴, t.i., regulas var radīt tiesības un pienākumus fiziskām un juridiskām personām un uz tām personas var atsaukties nacionālajās tiesās. Tāpat EKT ir noteikusi, ka dalībvalstis nedrīkst pieņemt nacionālos tiesību aktus, ar kuriem regulas tiktu ieviestas.⁵ Tiesa uzsver, ka regulas tiek piemērotas neatkarīgi no nacionālajiem tiesību aktiem, un dalībvalstis nedrīkst ar nacionālo normu palīdzību jebkādā veidā kavēt vai modificēt regulu iedarbību. Regulu iedarbībai ir jābūt vienādei visās dalībvalstīs. Turklāt tiesību subjektiem ir jāapzinās, ka viņu tiesības attiecīgajā jautājumā regulē EK tiesību norma.⁶

Tādējādi no EK līguma un EKT prakses varam izdarīt divus secinājumus par regulu tiesisko spēku un piemērošanu:

- Pirmkārt, dalībvalstis nedrīkst ieviest regulas normas, t.i., dalībvalstis nedrīkst pieņemt normatīvus aktus, kuros izvērsti, skaidrots, dublēts vai jebkādā veidā grozīts regulā ietvertu normu saturs.
- Otrkārt, valsts pārvaldes iestādēm, saskaroties ar regulā noteiktajiem jautājumiem, ir jārikojas saskaņā ar regulas normām. Pat ja dalībvalsts likumdevējs ir pieņēmis kādu normatīvu aktu, kas atkārtu regulā teikto, valsts pārvaldes iestādēm ir jāpiemēro regula un nevis nacionālais normatīvais akts.

Piemērojot šīs atziņas attiecībā uz Regulu Nr.1083/2006, varam secināt, ka Latvija nedrīkst savos nacionālajos normatīvajos aktos skaidrot regulas 57.pantā ietvertu jēdzienu būtiskas pārmaiņas. Aprakstot būtisku pārmaiņu jēdzienu regulā, Kopienas likumdevējs ir vēlējis, lai jēdziena saturs tiktu vienādi izprasts visās dalībvalstīs. Gadījumā, ja dalībvalstis detalizēti skaidrotu būtisku pārmaiņu saturu nacionālajās tiesībās, jēdziens iegūtu atšķirīgu saturu katrā dalībvalstī un tiktu pārkāpts fundamentāls EK tiesību princips, saskaņā ar kuru regulu iedarbībai ir jābūt vienādei visās dalībvalstīs. Tādēļ, lai noskaidrotu, kādas darbības ir vai nav uzskatāmas par būtiskām pārmaiņām, varam

¹ Regula 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999, OV L 210, 31.7.2006.

² Eiropas Kopienų dibināšanas līgums, OV C 325, 2002. gada 24. decembris.

³ EKT lieta 93/71 *Leonasio*, [1972] ECR 287.

⁴ EKT lieta 39/72 *Komisija pret Itāliju*, [1973] ECR 101.

⁵ EKT lieta 34/73 *Variola v Amministrazione Italiana delle Finanze*, [1973] ECR 981.

⁶ *ibid.*

analizēt tikai Kopienas tiesību normas un citus avotus, kas skaidro Kopienas likumdevēja mērķus un gribu.

Jāatzīmē, ka atsevišķos gadījumos EKT ir atzinusi, ka dalībvalstis drīkst pieņemt nacionālās tiesību normas regulu ieviešanai, bet tikai tad, ja šādas dalībvalstu tiesības ir īpaši paredzētas pašā regulā.⁷ Attiecībā uz Regulas Nr.1083/2006 57.pantu šādas tiesības dalībvalstīm nav piešķirtas.

Visbeidzot, izvērtējot Regulas Nr.1083/2006 57.pantu un tā piemērošanas praksi dalībvalstīs, ir jāatceras, ka Kopienas tiesību un nacionālo tiesību savstarpējās attiecības regulē Kopienas tiesību pārākuma princips.⁸ Atbilstoši šim principam gadījumā, ja kāds Latvijas normatīvs akts ir pretrunā regulai vai jebkuram citam Kopienas tiesību avotam, Kopienas tiesības vienmēr prevalēs pār nacionālo normu.⁹ Tādēļ, pat ja kādā Latvijas normatīvajā aktā būtisku pārmaiņu jēdziens tiek skaidrots, un tas atšķiras no regulā paredzētā jēdziena satura, jebkuram tiesību piemērotājam ir pienākums nepiemērot nacionālo normu un piemērot vienīgi regulu.

3.2. KOPIENAS REGULĒJUMS UN TĀ PIEMĒROŠANAS PRAKSE

Attiecībā uz 2007.-2013.gadu plānošanas periodu Eiropas Savienības struktūrfondu darbībā tika veikta virkne reformu, kas atstāja iespaidu arī uz finansējuma saņemšanas atbilstības noteikumu piemērošanu. Dalībvalstīm tika piešķirtas plašākas pilnvaras attiecībā uz lēmumu pieņemšanu par projektiem, kuriem jāpiešķir finansējums, izdevumu atbilstības noteikumu un darbību īstenošanas nosacījumu noteikšanu, fondēto projektu un aktivitāšu uzraudzīšanu un auditēšanu, un korektīvu pasākumu veikšanu finansiālu neatbilstību gadījumā.¹⁰ Šīs izmaiņas ir jāņem vērā, jo reformu rezultātā prasības attiecībā uz ziņojumiem par 2007.-2013.gadu plānošanas periodu ir detalizētākas.

Tāpat jāatzīmē, ka ziņojumi 2000.-2006.gadu plānošanas periodā¹¹ ir vispārīgi, tādēļ uz to pamata nav iespējams noteikt konkrētas lietas, kurās būtu piemērots Regulas Nr.1260/1999 30.pants¹², un finansējums būtu apturēts vai atprasīts dēļ finansētajā darbībā veiktām, būtiskām pārmaiņām. Visbeidzot, iepazīstoties ar turpmāk izklāstīto tiesību aktu analīzi, ir jāņem vērā, ka jēdziena „būtiskas pārmaiņas” saturs Regulas Nr.1260/1999 30.pantā un Regulas Nr.1083/2006 57.pantā būtībā ir identisks, un tā izpratne ir vienādi attiecināma gan uz ES Struktūrfondu, gan arī uz Kohēzijas fondu.

Vispārējās prasības attiecībā uz ES fondiem ir paredzētas sekojošās regulās:

- Padomes Regula (EK) Nr.1083/2006 (2006.gada 11.jūlijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo

⁷ EKT lieta 128/78 *Komisija pret Lielbritāniju*, [1979] ECR 419.

⁸ EKT lieta 6/64 *Costa v ENEL*, [1964] ECR 585.

⁹ EKT lieta 11/70 *Internationale Handelsgesellschaft*, [1970] ECR 1125.

¹⁰ Komisijas ziņojums – 18. gada ziņojums par struktūrfondu izmantošanu (2006), COM(2007) 676 galīgā redakcija, 06.11.2007, pieejams http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!lexapi!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=COMfinal&an_doc=2007&nu_doc=0676&model=guicheti

¹¹ Struktūrfondu ziņojumi pieejami

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/repor_en.htm

¹² Padomes Regula (EK) Nr.1260/1999 (1999.gada 21.jūnijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par struktūrfondu, OV L 161/1, 26.06.1999.

- fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999¹³, kas attiecas uz 2007.-2013.gadu plānošanas periodu;
- Padomes Regula (EK) Nr.1260/1999 (1999.gada 21.jūnijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par struktūrfondiem¹⁴, kas attiecas uz 2000.-2006.gadu (jaunajām dalībvalstīm 2004.-2006. gadu) plānošanas periodu;
 - Padomes Regula (EK) Nr.1084/2006 par Kohēzijas fonda izveidi un Regulas (EK) Nr. 1164/94 atcelšanu¹⁵, kas attiecas uz 2007.-2013.gadu plānošanas periodu;
 - Padomes Regula (EK) Nr.1164/94 par Kohēzijas fonda izveidi¹⁶, kas attiecas uz 2000.-2006.gadu plānošanas periodu.

3.2.1. Tiesiskais konteksts

Regulas Nr.1083/2006 57.panta interpretācija jāveic, ievērojot šīs regulas mērķus. Tā Regulas Nr.1083/2006 preambulas 61.punkts nosaka: „Lai nodrošinātu fondu intervences efektivitāti, taisnīgumu un ilgstošu ietekmi, būtu jāizstrādā noteikumi, kas garantē, ka ieguldījumi uzņēmumos ir noturīgi, un lai novērstu to, ka fondus izmanto, lai radītu nepamatotas priekšrocības. Jānodrošina, ka ieguldījumus, kas saņem fondu atbalstu, var norakstīt pietiekami ilgā laikposmā.” Līdzīgi arī Regulas Nr.1260/1999 preambulas 41.punkts paredz: „(..) lai nodrošinātu fondu sniegtās palīdzības lietderību un paliekošu iedarbību, visa vai daļa no fondu palīdzības būtu jāpiešķir kādam pasākumam tikai tad, ja tā būtībā vai tā īstenošanas noteikumos nav izdarītas būtiskas pārmaiņas, kas varētu novirzīt šo pasākumu, kas saņēmis palīdzību, no sākotnējiem mērķiem.”

Ja salīdzina abu regulu preambulās lietotos formulējumus, redzams, ka Regula Nr.1083/2006 uzsver ieguldījumu efektivitāti (pietiekami) ilgā laikposmā, turpretim Regula Nr.1260/1999 fokusējas uz sākotnējiem mērķiem. Tomēr tādēļ, ka regulu preambulās lietots atšķirīgs formulējums, nevar izdarīt secinājumu, ka tajās būtu ietverta būtiski atšķirīga izpratne par darbību ilglaicīgumu un jēdzienu „būtiskas pārmaiņas”. Atšķirība lietotajos uzsvaros var izrietēt no nozīmīguma, ko Regula Nr.1083/2006 piešķir šādam laika periodam kā garantijai, ka īpašums vai cits finansētais objekts paliek atbalsta saņēmēja valdījumā un lietošanā un tiek izmantots finansētajai darbībai.

Ja salīdzina atbilstošos Regulas Nr.1083/2006 un Regulas Nr.1260/1999 pantus, kas regulē būtisku pārmaiņu jēdzienu (attiecīgi 57. un 30.pantu), ir konstatējamas šādas atšķirības:

- 1) Regulā Nr.1260/1999 periods, kurā nedrīkst veikt būtiskas pārmaiņas, sākas ar brīdi, kad kompetentās valsts iestādes vai vadošā iestāde pieņem lēmumu par fondu ieguldījumu; Regulā Nr.1083/2006 šis periods tiek skaitīts pēc darbības pabeigšanas;
- 2) Regulā Nr.1260/1999 periods, kurā nedrīkst tikt veiktas būtiskas pārmaiņas, ir pieci gadi pēc brīža, kad kompetentās valsts iestādes vai vadošā iestāde pieņēma lēmumu par fondu ieguldījumu; Regulā Nr.1083/2006 šis periods ir pieci gadi vai trīs gadi pēc darbības pabeigšanas, ja konkrētā dalībvalsts ir izmantojusi iespēju

¹³ OV L 210/25, 31.07.2006.

¹⁴ OV L 161/1, 26.06.1999.

¹⁵ Padomes Regula (EK) Nr. 1084/2006 par Kohēzijas fonda izveidi un Regulas (EK) Nr. 1164/94 atcelšanu, OV L 210, 31.7.2006., 79./81. lpp.

¹⁶ Padomes Regula (EK) Nr. 1164/94 par Kohēzijas fonda izveidi, OV, L 130, 25/05/1994., 0001 – 0013. lpp.

samazināt minēto termiņu MVU veikto ieguldījumu vai radīto darba vietu saglabāšanai;

- 3) Regulā Nr.1260/1999 ražošanas darbību pārvietošana ir minēta kā viena no būtiskām pārmaiņām; Regulā Nr.1083/2006 būtisku pārmaiņu definīcijā pārvietošana skaidri nav norādīta, tomēr 57.panta ceturtajā daļā **produktīvās darbības pārvietošana dalībvalstī vai uz citu dalībvalsti** minēta tādā kontekstā, ka dalībvalstij jānodrošina, lai fondu atbalstu nākotnē nesāņem uzņēmumi, kas šādā pārvietošanā bijuši iesaistīti.

Pirmās divas atšķirības nav tādas, kas ietekmētu jēdziena „būtiskas pārmaiņas” izpratni. Savukārt, izmaiņas, kas ieviestas Regulā Nr.1083/2006 un norādītas trešajā punktā, var ietekmēt jēdziena „būtiskas pārmaiņas” nozīmi. Tomēr, kā redzēsīm turpmākajā analizē, produktīvās darbības pārvietošana ietilpst 57.panta pirmās daļas b) apakšpunktā lietotās frāzes „produktīvās darbības pārtraukšana” saturā. Tādēļ apstākļi, ka 57.pantā tas tieši nav norādīts, nenozīmē, ka Regulas Nr.1083/2006 57.pants neaptver arī produktīvās darbības pārvietošanu. Līdz ar to var secināt, ka abās regulās minēto „būtisko pārmaiņu” jēdziens ir identisks.

3.2.2. Iespējamās būtisku pārmaiņu formas

Ja regulas Nr.1083/2006 57.pantu un regulas Nr.1260/1999 30.pantu lasa vienu pašu, diviem būtisku pārmaiņu elementiem jāizpildās **vienlaikus**:

- 1) vienām no sekām, kas norādītas attiecīgo regulu 57.panta un 30.panta pirmās daļas apakšpunktā a):
 - ietekme uz darbības būtību;
 - ietekme uz darbības īstenošanas nosacījumiem; vai
 - nepamatotas priekšrocības uzņēmumam vai publiskai struktūrai;
- 2) vieniem no notikumiem, kas minēti attiecīgo 57.panta un 30.panta pirmās daļas apakšpunktā b):
 - infrastruktūras atsevišķas daļas īpašumtiesību veida maiņa;
 - produktīvās darbības pārtraukšana.

Tādējādi būtiskas pārmaiņas ir definētas ar sekām un notikumiem, kas uzskaitīti 57.panta pirmās daļas apakšpunktos a) un b). Regulas Nr.1083/2006 2.panta trešajā punktā darbība definēta kā „**projekts vai projektu grupa**, ko izraugās attiecīgās darbības programmas vadošā iestāde vai tās atbildībā saskaņā ar uzraudzības komitejas noteiktajiem kritērijiem un ko īsteno viens vai vairāki atbalsta saņēmēji, tādējādi veicinot attiecīgā prioritārā virziena mērķu sasniegšanu”.

Turpmāk tiks sniegts 57.panta pirmajā daļā norādīto seku un notikumu īss apraksts. **Šādas sekas uzskatāmas par būtiskām pārmaiņām darbībā:**

Ietekme uz darbības būtību

Darbības būtība nosakāma atbilstoši vispārējiem apstākļiem un mērķiem, kuru īstenošanai projekts uzsākts, finansēts un īstenots. Tiek sagaidīts, ka darbībām, kam finansējums tiek piešķirts no struktūrfondu līdzekļiem, ir īpašs pienesums, kas sasniedz noteiktu rezultātu un ietekmi. Parasti intervence ietekmēs ne vien galējos atbalsta saņēmējus, bet caur tiem radīs arī citas izmaiņas sociāli ekonomiskajā vai dabas vidē. Šādas izmaiņas, piemēram, IKP paaugstināšanās, tiek dēvētas par ietekmi.

Lai gan EKT nav tieši skaidrojusi jēdzienu „ietekme uz darbības būtību” Regulas Nr.1083/2006 vai Regulas Nr.1260/1999 kontekstā, tiesa ir skatījusi lietas, kurās šis jēdziens tiek lietots saistībā ar Regulu Nr.4253/88¹⁷. Šīs regulas 24.pants paredz, ka Komisija ir tiesīga apturēt vai atsaukt atbalstu darbībām, kurās ir notikušas „būtiskas pārmaiņas, kuras ietekmē darbības būtību vai īstenošanas nosacījumus”. Jēdziena formulējums ir faktiski identisks ar Regulas Nr.1083/2006 57.pantā iekļauto jēdzienu. Šī jēdziena saturu Regulas Nr.4253/88 24.panta kontekstā atklāj, piemēram, lieta C-15/06 *Regione Siciliana*¹⁸. Šajā lietā Itālija saņēma Komisijas atbalstu dambja būvniecībai. Tomēr projekta realizēšanas gaitā Itālija konstatēja, ka projektu nav iespējams pabeigt un izmantot paredzētajiem mērķiem. Komisija šādus faktiskos apstākļus uzskatīja par tādiem, kas ietekmē paredzētās darbības būtību. Diemžēl EKT nesniedza savu skaidrojumu šajā jautājumā, jo tiesa konstatēja, ka prasītājs nav tiesīgs apstrīdēt minēto Komisijas lēmumu.

Tomēr *Regione Siciliana* skaidri demonstrē Komisijas attieksmi pret būtiskām pārmaiņām, kuras ietekmē darbības būtību. Komisija šo jēdzienu interpretē plaši, un par būtiskām pārmaiņām uzskata tādu apstākļu rašanos, kuru dēļ nav iespējams sasniegt projekta mērķus, t.i., netiek radīts paredzētais piensums un sasniegti paredzētie rezultāti. Šādu būtisku pārmaiņu, kuras ietekmē darbības būtību iztulkojumu, apstiprina arī Pirmās instances tiesas (turpmāk – „PIT”) lietas *Tessili* un *Euroagri*.¹⁹

Ietekme uz darbības īstenošanas nosacījumiem

Darbības īstenošanas nosacījumi tiek noteikti līgumā, kas tiek slēgts starp atbalsta saņēmēju un dalībvalsts atbildīgo iestādi. Tādējādi būtiskas pārmaiņas, kas ietekmē darbības īstenošanas nosacījumus, radīsies tajos gadījumos, kad atbalsta saņēmējs pārkāps saistības, kuras izriet no atbalsta saņēmēja noslēgtā līguma. (Saistību piemērus skatīt nodaļā 3.3. Līgumi ar atbalsta saņēmējiem).

Papildus līgumos paredzētajiem pienākumiem atbalsta saņēmējiem ir vairāki vispārīgi pienākumi, kurus savā judikatūrā ir noteikusi PIT. Lai gan tiesa šo pienākumu esamību ir konstatējusi attiecībā uz personām, kuras saņem atbalstu saskaņā ar Regulu Nr.4253/88, pienākumu vispārīgais raksturs, kā arī to mērķis (nodrošināt efektīvu projektu īstenošanas pārraudzību) liecina, ka šie pienākumi ir saistoši arī attiecībā uz personām, kuras saņem atbalstu saskaņā ar Regulām Nr.1083/2006 un Nr.1260/1999. Lietā T-180/01 *Euroagri Srl pret Komisiju*²⁰ tiesa ir atzinusi, ka atbalsta saņēmēji ir atbildīgi par to, lai informācija, kuru tie sniedz projekta realizēšanas gaitā veiktajās pārbaudēs, ir patiesa. Tāpat PIT ir atzinusi, ka atbalsta saņēmējiem ir pienākums būt labticīgiem.²¹ Turklāt tiesa uzsver, ka atbalsta saņēmējiem projekti ir jārealizē saskaņā ar nosacījumiem, kuri minēti projekta

¹⁷ Council Regulation No 4253/88 of 19 December 1988, laying down provisions for implementing Regulation (EEC) No 2052/88 as regards coordination of the activities of the different Structural Funds between themselves and with the operations of the European Investment Bank and the other existing financial instruments, OV L 374, 31.12.1988.

¹⁸ EKT lieta C-15/06 *Regione Siciliana v Commission* [2007] ECR I-02591.

¹⁹ PIT lieta T-290/02 *Associazione Consorzi Tessili v. Commission* [2004] ECR II-03085; PIT lieta T-180/01, *Euroagri Srl pret Komisiju*, [2004] ECR, II-00369.

²⁰ PIT lieta T-180/01, *Euroagri Srl pret Komisiju*, [2004] ECR, II-00369.

²¹ PIT lieta T-216/96 *Conserve Italia v Commission* [1999] ECR II-3139; T-151/99 *Tecnagrind v Commission* [2002] ECR II-4547; PIT lieta T-340/00 *Comunità montana della Valnerina v Commission* [2003] ECR II-811.

pieteikumā.²² Šo pienākumu pārkāpums ir uzskatāms par darbības īstenošanas nosacījumu pārkāpumu.

Nepamatotas priekšrocības uzņēmumam vai publiskai struktūrai

EKT nav sniegusi „nepamatotu priekšrocību” skaidrojumu tieši Regulas Nr.1083/2006 vai Regulas Nr.1260/1999 kontekstā. Tomēr tiesa ir skaidrojusi šī jēdziena saturu valsts atbalsta lietās. Tā piemēram, lietā C-199/06 *CELF v CIDE*²³ EKT ir noteikusi, ka prettiesiska valsts atbalsta gadījumā, nepamatota priekšrocība uzņēmumam rodas tādēļ, ka, saņemot prettiesisku atbalstu, uzņēmums nemaksā procentu likmi, kura tam būtu jāmaksā, ja attiecīgo summu uzņēmums aizņemtos finanšu tirgos. Tāpat tiesa ir atzinusi, ka nepamatotu priekšrocību rada konkurētspējas palielināšanās attiecībā pret pārējiem tirgus dalībniekiem laika posmā, kurā uzņēmums saņem prettiesisko valsts atbalstu.²⁴ Līdzīgi plaši nepamatotās priekšrocības ir iztulkotas arī virknē citu EKT spriedumu. Tā, piemēram, tiesa ir atzinusi, ka nepamatotas priekšrocības uzņēmums iegūst gadījumā, ja tam tiek piešķirta nepamatoti liela emisiju kvota.²⁵

Tādējādi, izvērtējot EKT judikatūru, varam konstatēt, ka par nepamatotu priekšrocību ir uzskatāma jebkuras tādas uzņēmumam labvēlīgas situācijas radīšana, kura nepastāvētu normālos tirgus apstākļos un kura ir radusies tiesību normu pārkāpuma dēļ.

Piemērojot šo definīciju attiecībā uz fondu piešķirto atbalstu, varam secināt, ka atbalsta piešķiršana kā tāda vienmēr nostādīs uzņēmumu labvēlīgākā situācijā, salīdzinot ar uzņēmumiem, kas atbalstu nav saņēmuši. Tā kā atbalsta sniegšana ir Kopienas tiesību politika, kura tiek realizēta ar tiesību normu palīdzību, pašu atbalsta piešķiršanu nevar uzskatīt par nepamatotas priekšrocības radīšanu. Šāda priekšrocība radīsies tikai tādā gadījumā, ja atbalsta saņēmējs izmantos labvēlīgo situāciju neatbilstoši mērķiem, kuru dēļ atbalsts ir piešķirts (veicināt inovāciju, nodarbinātības apstākļus, u.c.). Tā, piemēram, nepamatota priekšrocība radīsies gadījumā, kad uzņēmums, saņemot fondu atbalstu, ir iegādājies jaunas ražošanas iekārtas, bet tā vietā, lai sāktu realizēt mērķus, kuru dēļ atbalsts ir piešķirts, uzņēmums pārdos ražotni (kurā ietilpst arī jaunās iekārtas), gūstot lielāku peļņu nekā tas būtu iespējams, ja uzņēmums nebūtu saņēmis fondu atbalstu. Šāds uzņēmums no ražotnes pārdošanas gūs ievērojami lielāku peļņu nekā tas būtu gadījumā, ja jaunās ražošanas iekārtas tas iegādātos bez fondu atbalsta, aizņemoties līdzekļus finanšu tirgos. Šāds uzņēmums, izmantojot fondu atbalstu, gūst nepamatotas priekšrocības.

Šādi notikumi rada būtiskas pārmaiņas darbībā:

Infrastrukturā atsevišķas daļas īpašumtiesību veida maiņa

Ir svarīgi noteikt, vai šajā gadījumā domāta īpašumtiesību maiņa vispār vai īpašumtiesību maiņa ļoti specifiskos gadījumos, koncentrējoties uz jēdzienu „īpašumtiesību veids”. Tāpat ir būtiski noskaidrot, vai jēdziens „īpašumtiesību veida maiņa” Regulā Nr.1083/2006 tiek lietots ar tādu pat nozīmi, kāda šiem vārdiem būtu Civillikuma

²² PIT lieta T-81/95 *Interhotel v Commission* [1997] ECR II-1265; PIT lieta T-151/98 *CCRE v Commission* [2000] ECR II-167.

²³ EKT lieta C-199/06 *Centre d'exportation du livre français (CELF), Ministre de la Culture et de la Communication v Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE)*, [2008] ECR 0000.

²⁴ *ibid.*

²⁵ PIT lieta T-374/04 *Vācija pret Komisiju*, [2007] ECR 0000.

izpratnē²⁶. Vārdi „īpašumtiesību veida maiņa” dažādās Regulas Nr.1083/2006 valodu versijās ir iztulkota atšķirīgi: angļu valodā - „*change in the nature of ownership*” - izmaiņas īpašumtiesību veidā, vācu valodā - „*Wechsel der Besitzverhältnisse*” - izmaiņas īpašumtiesībās, franču valodā - „*changement dans la nature de la propriété*” - izmaiņas īpašumtiesību veidā, somu valodā - „omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista” - izmaiņas, kas notikušas īpašumtiesiskajās attiecībās, igauņu valodā „*omandisubetes toimunud muutustest*” - izmaiņas, kas notikušas īpašumtiesiskajās attiecībās.

Izvērtējot dažādo valodu versijas kontekstā ar 57.panta mērķi (t.i., nodrošināt fondu intervences efektivitāti, taisnīgumu, ilgstošu ietekmi; nodrošināt, lai ieguldījumi uzņēmumos būtu noturīgi, un lai novērstu to, ka fondus izmanto, lai radītu nepamatotas priekšrocības) varam secināt, ka regulas preambulā izvirzītos mērķus būs iespējams sasniegt tikai tad, ja 57.pants attieksies uz jebkurām izmaiņām īpašumtiesiskajās attiecībās, un nevis tikai uz ļoti specifiskiem gadījumiem, kad izmaiņas notikušas īpašuma tiesību veidā. Ja regulā tiktu domātas tikai izmaiņas īpašumtiesību veidā, 57.pants attiektos vienīgi uz šauru gadījumu loku, kad īpašums, piemēram, no kopīpašuma kļūst par viena īpašnieka īpašumu vai kad īpašumtiesības no pilnīgām kļūst par aprobežotām, kā arī gadījumiem, kad par īpašnieku kļūst cita persona. Šāda sašaurināta 57.panta interpretācija ļautu atbalsta saņēmējiem, piemēram, pārdot ar atbalsta palīdzību iegādātās lietas (mainītos vienīgi īpašnieks un nevis īpašumtiesību veids) un gūt nepamatotas priekšrocības, vai arī iznomāt ar atbalstu iegādātās iekārtas trešajām personām, kuras izmantotu attiecīgās lietas mērķiem, kuri nav saistīti ar atbalstāmā projekta realizāciju.

Tādējādi varam secināt, ka atšķirība starp dažādo valodu versijām ir vienīgi terminoloģiska rakstura, un visu valodu versijās tiek domātas jebkāda veida izmaiņas īpašuma tiesiskajā statusā. Tādējādi, jēdzienu „īpašumtiesību veida maiņa” Regulas Nr.1083/2006 57.pantā Kopiesas likumdevējs ir lietojis daudz plašākā nozīmē nekā to paredz Civillikums. Tā, piemēram, „īpašumtiesību veida maiņa” Regulas Nr.1083/2006 izpratnē attiecas gan uz lietu pārdošanu, gan dāvinājumu, gan maiņu, Tāpat īpašumtiesību veida maiņa aptvers arī gadījumus, kad atbalsta saņēmējs paliek lietas īpašnieks, bet to iznomā, izīrē, aizdod vai patapina, un tādējādi valdījumu nodod citai personai (kas vienlaikus nozīmē, ka īpašums vairs netiek izmantots darbības mērķiem).

Tomēr izvērtējot gadījumus, kuros notikušas izmaiņas ar īpašumtiesībām, ir jāatceras, ka būtiskas pārmaiņas 57.panta izpratnē iestāsies tikai tad, ja šīs izmaiņas izraisīs noteiktas sekas (ietekmēs darbības būtību, darbības īstenošanas nosacījumus vai sniegs nepamatotas priekšrocības). Tādējādi varam secināt, ka īpašuma nodošana citai personai, ja tā neizraisa minētās sekas, nav atzīstama par būtiskām pārmaiņām. Attiecīgi, piemēram, iekārtas atsavināšana ir pieļaujama, ja tā ir novecojusi un vairs nav izmantojama paredzētajam mērķim, un atbalsta saņēmējs ir iegādājies jaunu iekārtu (atsavināšana neietekmē darbības būtību). Turklāt atbildīgā iestāde piekrīt lietas atsavināšanai (netiek pārkāpti līgumā paredzētie darbības īstenošanas nosacījumi). Tā kā līgumi ar atbalsta saņēmējiem vairumā gadījumu paredz plašu atsavināšanas aizliegumu, darbības īstenošanas nosacījumi tiks ievēroti tikai tad, ja atbildīgā iestāde piekritīs grozīt un papildināt attiecīgā līguma nosacījumus. Visbeidzot, atsavināšanai ir jānotiek ar tādiem nosacījumiem, lai tā neradītu nepamatotas priekšrocības. Lieta ir jāatsavina par tirgus vērtību un iegūtie līdzekļi nevar būt lielāki par tiem, kurus atbalsta saņēmējs ieguldījis jaunās iekārtas iegādē. Nosacījumi, saskaņā ar kuriem lieta tiek atsavināta, būtu iekļaujami atbildīgās iestādes un atbalsta saņēmēja noslēgtā līguma papildinājumos.

²⁶ 28.01.1937 likums "Civillikums. Trešā daļa. LIETU TIESĪBAS", Ziņotājs, 29, 30.07.1992.

Produktīvās darbības pārtraukšana

Jēdziens „produktīvās darbības pārtraukšana” attiecas uz jebkuru situāciju, kurā uzņēmums pārtrauc fondu atbalsta līgumā paredzētās projekta aktivitātes darbību. Turklāt pētījuma ietvaros veiktā analīze liecina, ka par produktīvās darbības pārtraukšanu ir uzskatāma arī uzņēmuma pārvietošana. Pārvietošana Kopienas normatīvajos aktos nav definēta. Tomēr skaidrojošās piezīmes pie Eiropas Parlamenta ziņojuma par pārvietošanu²⁷ vieš zināmu skaidrību par pārvietošanas jēdziena saturu. Skaidrojošajās piezīmēs norādīts, ka vispār saprotamā nozīmē pārvietošana attiecas uz gadījumiem, kad vienlaicīgi vai īsā laika periodā izpildās šādi nosacījumi:

- ražošanas vietas vai uzņēmuma struktūrvienības slēgšana,
- ražotnes pārvietošana uz citu vietu, kas pieder tam pašam uzņēmumam, bet ir izvietota citā ekonomiskā vienībā (reģionā vai valstī, kas pieder pie tās pašas vai citas ekonomiskās zonas).

Šī pārvietošana var notikt, saglabājot uzņēmuma īpašumā esošās iekārtas vai arī var prasīt jaunas investīcijas ar, iespējams, jaunas ražošanas vietas izveidošanu.

Definīcija norāda, ka „produktīvās darbības pārtraukšana” patiešām aptver arī pārvietošanu, jo pārvietošana vienmēr ietver ražošanas vietas vai uzņēmuma struktūrvienības slēgšanu noteiktā reģionā. Pretargumenti šādai pieejai varētu būt tāds, ka produktīvā darbība netiek izbeigta, ja pasākums tiek turpināts citā vietā, kur, piemēram, Kopienas atbalsts ir pat vēl vairāk nepieciešams, lai cīnītos ar reģiona atpalicību. Tomēr Eiropas Parlaments šajā jautājumā ir bijis strikts un savu attieksmi paudis, norādot, ka „konkrētu reģionu ekonomiskās un sociālās atpalicības risināšana ar metodēm, kas rada attīstības trūkumu citos Eiropas reģionos, ir tiešā pretrunā ar sociālās kohēzijas mērķi”.²⁸

Fakts, ka pārvietošanu var uzskatīt par vienu no būtisku pārmaiņu formām, tiek apstiprināts arī ar rezolūcijām un citiem Eiropas Parlamenta paziņojumiem Regulas Nr.1083/2006 izstrādes laikā. Kaut arī šiem dokumentiem nav juridiski saistošs spēks, tie sniedz ieskatu jēdziena „pārvietošana” saturā, kā arī norāda uz citiem gadījumiem, kas varētu ietilpt būtisku pārmaiņu jēdzienā produktīvās darbības pārtraukšanas gadījumā.

Regulas Nr.1083/2006 izstrādes gaitā Parlaments savā rezolūcijā par priekšlikumu Padomes regulai, ar ko definē Eiropas Reģionālā attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda galvenos noteikumus (COM(2004)0492-2004/0163(AVC))²⁹ ir norādījis, ka „Komisijas priekšlikums vērst finanšu korekcijas pret uzņēmumiem, kas pārvieto savas aktivitātes, ir obligāts pasākums, lai neapdraudētu ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas stiprināšanu skartajos reģionos”. Turklāt izvairīšanās no šoka efekta radīšanas reģionos ir tirdzniecības politikas vispārējs princips un saskaņā ar šo principu ir jāvelta pietiekama vērība faktam, ka „uzņēmumu vai ražošanas vienību pārvietošana rada nopietnu apdraudējumu reģionālajai attīstībai”.³⁰ Starpposma

²⁷ Report on relocation in the context of regional development, Committee on Regional Development, Rapporteur Alain Hutchinson, A6-0013/2006, 30.01.2006, p. 9.

²⁸ Report on relocation in the context of regional development, Committee on Regional Development, Rapporteur Alain Hutchinson, A6-0013/2006, 30.01.2006, page 10.

²⁹ P6_TA(2005)0277, pieejama <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2005-0277+0+DOC+PDF+V0//EN>, OJ C 157, 06.07.2006, p 0095-0284 E, 42. paragrāfs.

³⁰ Turpat, 41. paragrāfs.

ziņojuma³¹ secinājumos Parlaments ir norādījis arī, ka uzņēmumiem, kas saņēmuši finansējumu, atkarībā no tā apjoma būtu jāaizliedz **pārvietoties** vai **daļēji pārvietoties** (pārvietot visas vai daļu aktivitāšu) uz citu attīstības reģionu vismaz 15 gadus, ja vien tie neatlīdzina saņemto maksājumu. Parlamenta ieskatā arī **tieša vai netieša Savienības ietvaros notiekošas pārvietošanās subsidēšana**³² var tikt uzskatīta par pretēju Eiropas Savienības finansēšanas politikai un tādēļ veidot būtiskas pārmaiņas Regulas Nr.1083/2006 57.panta izpratnē.

Tomēr nevar uzskatīt, ka ikviena pārvietošana (produktīvās darbības pārtraukšana) automātiski radīs būtiskas pārmaiņas. Tā, piemēram, Eiropas Parlaments savā rezolūcijā par uzņēmumu slēgšanu pēc ES finansiālā atbalsta saņemšanas³³ pieprasījis Kopienai atbalstu atteikt uzņēmumiem, kuri pēc atbalsta saņemšanas dalībvalstī savu ražotni pārceļ uz citu valsti, **nerespektējot visus ar dalībvalsti slēgtā līguma noteikumus**. Tas norāda, ka, ja pārvietošana notiek saskaņā ar atbalsta saņēmēja un atbildīgās iestādes slēgtā līguma noteikumiem, tad pārvietošana varētu netikt uzskatīta par „produktīvās darbības pārtraukšanu” un tādējādi neveidotu būtiskas pārmaiņas Regulas Nr.1083/2006 57.panta izpratnē. Visbeidzot jāatceras, ka pārvietošana jānovērtē konkrētās darbības mērķu un darbības programmas kontekstā, kā arī saistībā ar ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas politikas vadošajiem principiem un mērķiem.

Jāsecina, ka pārvietošana, kaut arī tā nav minēta kā būtiskas pārvietošanas gadījums, ietilpst 57.panta pirmās daļas apakšpunktā b) minētās frāzes „produktīvās darbības pārtraukšana” saturā. Pārvietošana var ietvert ražošanas vietas vai uzņēmuma struktūrvienības slēgšanu, visa uzņēmuma un ražošanas vienību pārceļšanu, ražošanas pārceļšanu uz citu ražošanas vietu, kas pieder tam pašam uzņēmumam, bet ir izvietota citā ekonomiskā zonā un tiek veikta, izmantojot pastāvošās vai jaunās iekārtas; arī tieša vai netieša pārvietošanas subsidēšana var ietilpt jēdziena „produktīvās darbības pārtraukšana” saturā, ja tai ir nozīmīga ietekme uz atbilstošās darbības finansēšanas vispārējiem mērķiem. Katra pārvietošana jānovērtē atsevišķi, ņemot vērā starp atbalsta saņēmēju un atbildīgo iestādi slēgtā līguma noteikumus par atbalsta izlietojumu, kā arī konkrētās ekonomikas sfēras ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas politikas vispārējo kontekstu un mērķus.

Visbeidzot, vajadzētu noskaidrot, ko par būtiskām pārmaiņām un darbību ilglaicīgumu Regulas Nr.1083/2006 izstrādes gaitā teikušas dalībvalstis.³⁴ Tās paudušas viedokli, ka „jēdziena „būtiskas pārmaiņas darbībā” definējums paliek neskaidrs, atstājot plašu interpretācijas iespēju”. Tās arī norādīja, ka jau 2000.-2006.gadu plānošanas periodā dalībvalstis saskārās ar problēmām šīs normas piemērošanā, veicot novērtējumu konkrētās lietās. Dalībvalstu ieskatā it sevišķi jēdziens „īpašumtiesību veida maiņa”, kas

³¹ Starpposma ziņojums par priekšlikumu Padomes regulai, ar ko definē Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda galvenos noteikumus, ziņotājs Konstantinos Hatzidakis, COM(2004)0492 - 2004/0163(AVC), A6-0177/2005, 02.06.2005, pieejams <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2005-0177+0+DOC+PDF+V0//LV> 10.paragrāfs.

³² European Parliament resolution on closure of undertakings after receiving EU financial aid, P5_TA(2003)0106, 13.03.2003, OJ C 61 E/425, 10.03.2004, also available at <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:061E:0425:0427:EN:PDF>

³³ Skatīt 11. parīdi.

³⁴ Structural Actions Working Party, Non-papers of new Cohesion Countries on EU cohesion policy 2007-2013, December 2004, 8. lpp., pieejams www.funduszestrukturalne.gov.pl/.../14543/JOINTNONPAPER_1512_finalversion4.doc. Iesaistītās valstis: Čehija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Malta, Polija, Slovākija un Slovēnija.

lietots, lai paskaidrotu vienu no būtisku pārmaiņu gadījumiem, būtu jādefinē vai jāformulē skaidrāk.

Noslēgumā jānorāda, ka arī Komisijas Regula (EK) Nr.1828/2006, kas paredz noteikumus par to, kā īstenot Padomes Regulu (EK) Nr.1083/2006 un Padomes Regulu (EK) Nr.1080/2006 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu,³⁵ nesniedz vadlīnijas vai skaidrojumu par 57.panta piemērošanu.

3.2.3. Analogija ar citiem Kopienas tiesību aktiem

Normas par izdevumu atbilstību

Saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 56.pantu, noteikumi par izdevumu atbilstību ir jānosaka dalībvalstu līmenī ar izņēmumiem, kas paredzēti katra fonda īpašajā regulā.³⁶ Normas, kas attiecas uz darbību ilgumu (arī būtiskām pārmaiņām) Regulā Nr.1083/2006 vairs nav iekļautas nodaļā par izdevumu atbilstību, kā tas bija Regulā Nr.1260/1999. Regula Nr.1083/2006 deleģē normu par izdevumu atbilstību pieņemšanu dalībvalstīm. Savukārt, darbību ilgums tiek izsmēloši regulēts Regulas Nr.1083/2006 57.pantā, neatstājot dalībvalstīm iespēju pieņemt nacionālos tiesību aktus, kas attiektos uz šo jautājumu.

Kā jau iepriekš minēts, Kopienas fondu regulējums ar Regulu Nr.1083/2006 tika būtiski reformēts, un šīs reformas rezultātā dalībvalstis ir ieguvušas plašākas ieviešanas tiesības attiecībā uz 2007.-2013.gadu plānošanas periodu, ieskaitot tiesības noteikt izdevumu atbilstības kritērijus. 2000.-2006.gadu plānošanas periodā izdevumu atbilstības kritēriji daļēji tika noteikti Kopienas tiesību līmenī. Lai gan 2000.-2006.gadu plānošanas periodam piemērojamās regulas vairs nav spēkā (tās tomēr ir piemērojamas attiecībā uz tiesiskajām attiecībām, kas izriet no 2000.-2006.gadu plānošanas perioda projektiem), būtu lietderīgi tās detalizētāk apskatīt un pārliecināties, vai tās sniedz kādu skaidrojumu par būtisku pārmaiņu jēdzienu.

Attiecināmās Kopienas regulas ir:

- Komisijas Regula (EK) Nr.1685/2000 (2000.gada 28.jūlijs), ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr.1260/1999 attiecībā uz izdevumu kompensējamību Struktūrfondu līdzfinansētās darbībās;³⁷
- Komisijas Regula (EK) Nr.448/2004 (2004.gada 10.marts), ar ko groza Regulu (EK) Nr.1685/2000, kas nosaka sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr.1260/1999 attiecībā uz izdevumu piemērotību Struktūrfondu līdzfinansētās darbībās un atceļ Regulu (EK) Nr.1145/2003;³⁸
- Komisijas Regula (EK) Nr.16/2003 (2003.gada 6.janvāris), ar ko paredz īpašus, sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr.1164/94 piemērošanai attiecībā uz izdevumu atbilstīgumu Kohēzijas fonda daļēji finansētu pasākumu kontekstā.³⁹

³⁵ OV L 371/1, 27.12.2006.

³⁶ Regula 1080/2006 (2006. gada 5. jūlijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Regulas 1783/1999 atcelšanu, OV, L 210, 31/07/2006 Lpp. 0001 – 0011; Regula 1084/2006 (2006. gada 11. jūlijs) par Kohēzijas fonda izveidi un Regulas 1164/94 atcelšanu, OV, L 210, 31.7.2006., 79./81. lpp.

³⁷ OV L 193/39, 29.07.2000.

³⁸ OV L 72/66, 11.03.2004.

³⁹ OV L 2/7, 07.01.2003.

Tā, piemēram, Regulas Nr.448/2004 pielikuma 6.normas 2.3.punktā ir noteikts, ka „nekustamo īpašumu izmanto tādā nolūkā un laika posmā, kādu paredzējusi vadošā iestāde”. Līdzīgi Regulas Nr.16/2003 21.pants paredz, ka „nekustamo īpašumu izmanto tādā nolūkā un laika posmā, kas noteikts ar Komisijas lēmumu.” Šīs normas norāda, ka detalizēti īpašuma izmantošanas nosacījumi netiek sniegti pašās regulās, bet tos nosaka vadošā iestāde. Tādējādi, arī attiecībā uz atbalsta saņēmējiem Regulas Nr.1083/2006 kontekstā varam secināt, ka detalizētākas atbildes uz jautājumu, kādas darbības ir uzskatāmas par būtiskām pārmaiņām, ir meklējamas ar atbalsta saņēmējiem noslēgto līgumu nosacījumos.

Normas par valsts atbalstu

Noskaidrojot būtisko pārmaiņu saturu, ir lietderīgi apskatīt arī Kopienas tiesību valsts atbalsta regulējumu. Gan ES fondu, gan valsts atbalsta gadījumā tiek piemērots viens un tas pats finansēšanas pamatprincips (publiskie līdzekļi tiek izmantoti, lai veicinātu noteiktas ekonomiskas aktivitātes): gan fondi, gan valsts atbalsts tiek saistīti ar noteiktiem teritoriāliem kritērijiem (dalībvalstu robežas valsts atbalsta gadījumā, noteiktas teritoriālas vienības fondu gadījumā). Turklāt fondu regulējumā ir iekļautas daudzas atsauces uz valsts atbalsta regulējumu, tā kā viens un tas pats finansējuma saņēmējs var vienlaicīgi saņemt fondu atbalstu un gūt labumu no valsts atbalsta.

Komisija ir pieņēmusi „Vadlīnijas nacionālajam reģionālajam atbalstam 2007-2013.gadam”⁴⁰. Vadlīnijās Komisija sniedz sekojošu attiecināmo izdevumu definīciju:⁴¹

„Uz attaisnotajiem nemateriālajiem aktīviem jebkurā gadījumā attiecina nosacījumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka tie **saglabā saistību** ar saņēmēju reģionu, kam ir tiesības uz reģionālo atbalstu, un līdz ar to tos **nevar novirzīt uz citiem reģioniem**, jo īpaši tiem reģioniem, kam nav tiesību uz reģionālo atbalstu. Šajā nolūkā attaisnotajiem nemateriālajiem aktīviem ir jo īpaši jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- tie ir **jāizmanto vienīgi ražotnē**, kas saņem reģionālo atbalstu;
- tie ir jāuzskata par amortizējamiem aktīviem;
- tie ir jāiegādājas no trešajām personām saskaņā ar tirgus nosacījumiem;
- tie ir **jāiekļauj uzņēmuma aktīvos un vismaz piecus gadus** (MVU gadījumā vismaz 3 gadus) **jāsaglabā ražotnē**, kas saņem reģionālo atbalstu.”

Izceltie nosacījumi pēc analogijas var tikt piemēroti arī attiecībā uz lietām, kas iegādātas izmantojot fondu atbalstu. Tādējādi šie kritēriji sniedz skaidrojumu Regulas Nr.1083/2006 57.pantā minētajam jēdzienam „infrastruktūras atsevišķas daļas īpašumtiesību veida maiņa”. Tomēr, piemērojot šos kritērijus attiecībā uz 57.panta saturu, ir jāatceras, ka detālam regulējumam par to, kādas darbības atbalsta saņēmēji ir tiesīgi veikt, ir jābūt noteiktam līgumos par atbalsta piešķiršanu.

3.2.4. Piemērošanas prakse

Tā kā saskaņā ar Regulas Nr.1083/2008 67.panta prasībām dalībvalstis pirmo reizi īstenošanas ziņojumus Komisijai sūtīs tikai 2008.gada laikā, šobrīd nav pieejami dati par būtisku pārmaiņu jēdziena piemērošanu dalībvalstīs. Datu neesamību apstiprina arī jauno

⁴⁰ Guidelines on national regional aid for 2007-2013, 2006/c 54/08, OV C 54/13, 04.03.2006.

⁴¹ *Ibid.*, 56.rindkopa.

dalībvalstu pozīcijas dokuments attiecībā uz uzņēmumu vai uzņēmumu daļas pārvietošanu⁴², kurā dalībvalstis norāda, ka „pieejamie informācijas avoti nesniedz datus par šādas rīcības [uzņēmumu vai uzņēmumu daļas pārvietošanu] gadījumiem”. Šis dalībvalstu paziņojums apstiprina pētījuma sākumā norādīto, ka šobrīd nav pieejami dati par dalībvalstīs pastāvošajiem, Regulas Nr.1260/1999 30.panta pārkāpumiem 2000.-2006.gadu plānošanas periodā. Pieejamie ziņojumi par šo periodu sniedz informāciju vienīgi par kopējo Regulas Nr.1260/1999 pārkāpumu skaitu, bet nenorāda, kuri no tiem attiecas uz regulas 30.pantu un kāds ir to saturs.

3.3. BŪTISKO PĀRMAIŅU JĒDZIENS LATVIJĀ

Lai gan Regula Nr.1083/2006 ir daļa no Latvijas tiesību sistēmas, un tā nepastarpināti rada gan tiesības, gan pienākumus, praksē „būtisko pārmaiņu” jēdziens netieši tiek skaidrots arī Latvijas normatīvajos aktos. Tādēļ pēc iepriekšējā nodaļā sniegtās iepazīšanās ar būtisko pārmaiņu jēdzienu Kopienas tiesībās, šajā nodaļā apskatīsim, kā šis jēdziens tiek iztulkots Latvijas tiesībās. Apskatīsim arī to, kāds saturs būtiskajām pārmaiņām tiek piešķirts līgumos ar atbalsta saņēmējiem. Visbeidzot šajā nodaļā izvērtēsim arī to, vai Latvijas normatīvie akti atbilst regulās sniegtajam būtisko pārmaiņu jēdziena saturam.

Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumos Nr.298 „Noteikumi par kārtību, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno un uzrauga no Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļiem finansētos projektus”⁴³ jēdziens „būtiskas pārmaiņas” tieši regulēts netiek. Šie noteikumi, kas nav spēkā no 26.04.2006 un kuru vietā no šī brīža ir Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumi Nr.271 "Kārtība, kādā veicamas pārbaudes no Kohēzijas fonda līdzekļiem finansēto projektu īstenošanas vietās"⁴⁴, satur vienīgi vispārīga rakstura norādi, ka veicot projektu īstenošanas uzraudzību Uzraudzības komiteja pārliecinās, vai tiek ievērotas Latvijas Republikas un Eiropas Savienības tiesību aktos noteiktās prasības.⁴⁵ Līdzīgi MK noteikumu Nr.298 43.pants nosaka, ka starpniekinstitūcija veic pārbaudes projekta īstenošanas vietā, neprecizējot to, kas starpniekinstitūcijai ir jāpārbauda.

Tiesību akti, kuri tieši regulē „būtisko pārmaiņu” jautājumu Regulas Nr.1083/2006 izpratnē ir 2007.gada 26.jūnija MK noteikumi Nr.440 „Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā”⁴⁶

⁴² Structural Actions Working Party, Non-papers of new Cohesion Countries on EU cohesion policy 2007-2013, December 2004, 8. lpp.,

www.funduszestrukturalne.gov.pl/.../14543/JOINTNONPAPER_1512_finalversion4.doc.

⁴³ Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumi Nr.298 „Noteikumi par kārtību, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno un uzrauga no Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļiem finansētos projektus, LV 66 (3014) 28.04.2004.

⁴⁴ Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumi Nr.271 "Kārtība, kādā veicamas pārbaudes no Kohēzijas fonda līdzekļiem finansēto projektu īstenošanas vietās", LV 65 25.04.2006, spēkā no 26.04.2006

⁴⁵ MK noteikumi Nr.298, 36.pants.

⁴⁶ 2007.gada 26. jūnija MK noteikumi Nr.440 „Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā”, LV, 104 (3680), 29.06.2007, spēkā ar 30.06.2007; 2006.gada MK noteikumi Nr.538 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina struktūrfondu finanšu kontroli un auditu”, LV 102 (3470), 30.06.2006, spēkā ar 01.07.2006.

Netieši uz būtisko pārmaiņu jēdzienu attiecas arī vairāki citi Latvijas normatīvie akti, piemēram, Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likums un MK 2007.gada 17.jūlija noteikumi Nr.500, kā arī normatīvie akti 2004-2006.gada periodā, tomēr šie tiesību akti neskaidro būtisku pārmaiņu saturu, bet

(turpmāk „MK noteikumi Nr.440”) un 2006.gada 27.jūnija noteikumi Nr.538 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina struktūrfondu finanšu kontroli un auditu” (turpmāk „MK noteikumi Nr.538”).

MK noteikumu Nr.440 23.pants paredz:

„23. Veicot šo noteikumu 22.punktā minēto pārbaudi, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde pārlicinās, vai:

23.1. pēc finansējuma saņemšanas Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmējs izmanto Eiropas Savienības fonda projektā sasniegtos rezultātus Eiropas Savienības fonda projektā paredzētajā vietā un Eiropas Savienības fonda projektā plānotās darbības veikšanai, ciktāl to ir iespējams pārbaudīt;

23.2. Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmējs nodrošina visu ar Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanu saistīto un šo noteikumu 16.1.apakšpunktā minēto dokumentu oriģinālu vai to atvasinājumu ar juridisku spēku glabāšanu līdz 2021.gada 31.decembrim;

23.3. pamatlīdzekļi, kas radīti vai iepirkti, daļēji vai pilnībā izmantojot Eiropas Savienības fonda finansējumu, atrodas projekta īstenošanas vietā, nav atsavināti vai citādi norakstīti piecus gadus pēc pēdējā maksājuma Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmējam par attiecīgo projektu;

23.4. Eiropas Savienības fonda īstenotā projekta ietvaros radītās vērtības un rezultāti tiek izmantoti saskaņā ar apstiprinātā Eiropas Savienības fonda projekta iesniegumā minētajiem mērķiem.”

Šī norma būtībā paredz sadarbības vai atbildīgās iestādes pienākumu pārlicināties, vai fondu atbalstītajās darbībās netiek veiktas būtiskas pārmaiņas. 23.pants uzsver sekojošus kritērijus:

- 1) vai sasniegtie rezultāti tiek izmantoti projektā paredzētajā vietā;
- 2) vai rezultāti tiek izmantoti plānotās darbības veikšanai;
- 3) vai pamatlīdzekļi atrodas projekta īstenošanas vietā;
- 4) vai pamatlīdzekļi nav atsavināti vai citādi norakstīti;
- 5) vai radītās vērtības un rezultāti tiek izmantoti saskaņā ar projekta mērķiem.

Savukārt, MK noteikumu Nr.538 17.pants paredz:

17. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija vai grantu shēmas apsaimniekotājs reizi piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas struktūrfonda finansējuma saņēmējam vai granta finansējuma saņēmējam par noteikto struktūrfonda projektu veic pārbaudi projekta īstenošanas vietā un pārlicinās, vai:

17.1. pēc finansējuma saņemšanas struktūrfonda finansējuma saņēmējs vai granta finansējuma saņēmējs izmanto struktūrfonda projektā radītās auditējamās vērtības struktūrfonda projektā paredzētajā vietā un struktūrfonda projektā plānotās darbības veikšanai, ja tas ir attiecināms un ciktāl to ir iespējams pārbaudīt;

17.2. līdz 2016.gada 31.decembrim tiek glabāti visi ar struktūrfonda projekta īstenošanu saistīto dokumentu oriģināli, tai skaitā jebkura ar struktūrfonda projektu saistītā korespondence, sludinājumi, nolikumi, darbu un piegāžu veicēju un pakalpojumu sniedzēju piedāvājumi un piedāvājumu vērtēšanas dokumentācija, struktūrfonda projekta ietvaros noslēgto līgumu dokumentācija un jebkura ar līgumiem saistītā korespondence, veiktos darbus, piegādes, maksājumus un sniegtos pakalpojumus apliecinošā dokumentācija;

tikai norāda uz valsts institūciju pienākumu nodrošināt līdzekļu izmantošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām vai vispārīgi skaidro neatbilstības jēdzienu (MK 2007.gada 17.jūlija noteikumi Nr.500).

17.3. struktūrfonda finansējuma saņēmējs vai granta finansējuma saņēmējs nodrošina, ka pamatlīdzekļi, kas radīti vai iepirkti, daļēji vai pilnībā izmantojot struktūrfonda finansējumu, nav atsavināti, nodoti citiem īpašniekiem, pārdoti vai citādi norakstīti projekta īstenošanas gaitā un piecus gadus pēc pēdējā maksājuma saņemšanas par noteikto projektu;

17.4. struktūrfonda īstenotais projekts atbilst apstiprinātajā struktūrfonda projekta iesniegumā norādītajiem mērķiem.

Arī šī norma paredz institūciju pienākumu pārliecināties, vai fondu atbalstītajās darbībās netiek veiktas būtiskas pārmaiņas. Turklāt, normatīvie akti nosaka tikai minimālo pārbaužu skaitu, bet neierobežo iesaistīto institūciju tiesības veikt atkārtotas pārbaudes, ja tādas pēc institūciju domām ir nepieciešamas. Ja institūcijas būtu tiesīgas veikt tikai vienu pārbaudi, tas nopietni grautu projektu kontroles efektivitāti – atbalsta saņēmēji pēc pirmās pārbaudes veikšanas varētu droši veikt būtiskas pārmaiņas.

17.pants uzsver sekojošus kritērijus:

- 1) vai projektā radītās vērtības tiek izmantotas projektā paredzētajā vietā un plānotās darbības veikšanai;
- 2) vai finansējuma saņēmējs līdz 2016.gada 31.decembrim glabā visus, ar projekta īstenošanu saistīto dokumentu oriģinālus;
- 3) vai pamatlīdzekļi, kas radīti vai iepirkti, izmantojot struktūrfonda finansējumu, nav atsavināti, nodoti citiem īpašniekiem, pārdoti vai citādi norakstīti projekta īstenošanas gaitā un piecus gadus pēc pēdējā maksājuma saņemšanas par noteikto projektu;
- 4) vai struktūrfonda īstenotais projekts atbilst apstiprinātā projekta mērķiem.

Tā kā MK noteikumos minētie kritēriji ir līdzīgi Regulas Nr.1083/2006 57.pantā nosauktajiem kritērijiem, būtu lietderīgi noskaidrot divus jautājumus. Pirmkārt, vai MK noteikumu Nr.440 23.pantā un MK noteikumu Nr.538 17.pantā nosauktās darbības atbilst būtisku pārmaiņu jēdzienam Regulu Nr.1083/2006 un Nr.1260/1999 izpratnē? Un, otrkārt, vai pieņemot minētos MK noteikumus, Latvija ir pārkāpusi regulu ieviešanas aizliegumu?

3.3.1. MK noteikumu Nr.440 un Nr.538 atbilstība būtisko pārmaiņu jēdzienam regulās 1083/2006 un 1260/1999

Salīdzinot Regulas Nr.1083/2006 57.panta saturu ar MK noteikumu Nr.440 23.pantu un Regulas Nr.1260/1999 30.pantu ar MK noteikumu Nr.538 17.pantu, varam konstatēt vairākas atšķirības.

Pirmkārt, abas MK noteikumu normas norāda uz jebkāda veida atsavināšanas nepieļaujamību. Savukārt, regulas atsavināšanu kā tādu neaizliedz. Regulas paredz, ka atsavināšana nav pieļaujama tikai tādā gadījumā, ja tā izraisa noteiktas sekas, t.i., ietekmē darbības būtību vai īstenošanas nosacījumus, vai sniedz uzņēmumam nepamatotas priekšrocības. Tādējādi saskaņā ar regulām atbalsta saņēmējs var, piemēram, pārdot rūpnīcu kā lietu kopību, kurā ietilpst arī ar fondu atbalstu iegādātas iekārtas. Tomēr regula aizliedz pārdot šādu rūpnīcu, ja atbalsta saņēmējs no pārdošanas gūst peļņu, kuru tas negūtu gadījumā, ja rūpnīca nebūtu saņēmusi atbalstu. Attiecīgi ir iespējams secināt, ka MK noteikumi Nr.440 un Nr.538 paredz stingrākas prasības nekā Regula Nr.1083/2006 un Regula Nr.1260/1999.

Otrkārt, MK noteikumu Nr.440 23.pants un MK noteikumu Nr.538 17.pants paredz, ka pārbaudes veicamas projekta īstenošanas vietā piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas. Savukārt, Regula Nr.1083/2006 par atskaites punktu 5 gadu termiņam, kurā nedrīkst veikt būtiskas pārmaiņas, nosaka atbalstāmās darbības pabeigšanu. Interpretējot vārdus „darbības pabeigšana” kontekstā ar regulas 2.pantā sniegtajām definīcijām, varam secināt, ka „darbības pabeigšana” nozīmē atbalstāmā projekta pabeigšanu. Savukārt jēdziens „projekta pabeigšana” atsevišķi nav definēts. Ir iespējamas vairākas šī jēdziena interpretācijas. Pirmkārt, par projekta pabeigšanu varētu uzskatīt dienu, ar kuru tiek pabeigtas projekta aktivitāšu laika grafikā paredzētās darbības. Otrkārt, par projekta pabeigšanu varētu uzskatīt dienu, kurā atbalsta saņēmējs ir iesniedzis gala atskaiti un tā ir tikusi apstiprināta. Visbeidzot, par projekta pabeigšanu varētu uzskatīt dienu, kurā tiek veikts pēdējais maksājums.

Izvērtējot šos iespējamus variantus kontekstā ar līgumiem, kuri tiek slēgti ar atbalsta saņēmējiem, ir iespējams secināt, ka projekts ir uzskatāms par pabeigtu ar dienu, kurā ir veikts pēdējais maksājums. Tomēr, pat ja darbības ir uzskatāmas par pabeigtām ar pēdējā maksājuma veikšanu un attiecīgi MK noteikumi Nr.440 atbilst Regulai Nr.1083/2006, šāda atšķirīga formulējuma iekļaušana MK noteikumos nav vēlama, jo tā sniedz iespēju interpretēt MK noteikumus atšķirīgi no regulas. Attiecīgi būtu vēlams MK noteikumos iekļaut formulējumu, kas atbilst regulā lietotajai terminoloģijai, t.i., paredzēt, ka pārbaudes veicamas projekta īstenošanas vietā piecu gadu laikā pēc darbības pabeigšanas.

Jāatzīmē, ka atšķirībā no Regulas Nr.1083/2006 Regula Nr.1260/1999 paredz, ka piecu gadu termiņš ir jāskaita no lēmuma par fondu līdzekļu piešķiršanu, t.i., ievērojami ātrāk nekā pēdējā maksājuma veikšana. Tādējādi attiecībā uz projektiem, kuros lēmums par fonda līdzekļu piešķiršanu pieņemts saskaņā ar Regulu Nr.1260/1999 piecu gadu termiņš ir jāskaita atbilstoši šīs regulas nosacījumiem - no lēmuma par līdzekļu piešķiršanu. Ņemot vērā regulu tiešo iedarbību un pārākumu pār nacionālajām tiesībām, jebkurai valsts institūcijai ir pienākums piemērot regulas normas un nepiemērot regulām neatbilstošos MK noteikumus. Tādējādi kompetentajām iestādēm attiecībā uz 2004–2006.gadu plānošanas perioda projektiem ir pienākums pārbaudīt projektus 5 gadu laikā no lēmuma par fondu līdzekļu piešķiršanu. Savukārt, 2007.–2013.gadu plānošanas perioda projektiem, 5 gadu termiņš ir jāskaita no atbalstāmās darbības pabeigšanas, t.i., no pēdējā maksājuma veikšanas.

Visbeidzot, tā kā MK noteikumu Nr.440 23.pants un MK noteikumu Nr.538 17.pants ir līdzīgi Regulas Nr.1083/2006 57.panta saturam, ir jānoskaidro, vai, pieņemot šos MK noteikumus, Latvija nav pārkāpusi regulu ieviešanas aizliegumu. Tas tiks apskatīts šī pētījuma 3.3.2. un 3.3.3. sadaļās.

3.3.2. Regulu ieviešanas aizliegums

EK līguma 249.pants nosaka, ka regulas ir vispārpiemērojamas, tās uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojamas visās dalībvalstīs. Interpretējot šo normu, EKT lietā 34/73 *Variola* ir secinājusi, ka dalībvalstis nedrīkst pieņemt nacionālos tiesību aktus, ar kuriem regulas tiktu ieviestas.⁴⁷ *Variola* spriedumā EKT īpaši uzsver, ka regulas tiek piemērotas neatkarīgi no nacionālajiem tiesību aktiem, un dalībvalstis nedrīkst ar

⁴⁷ EKT lieta 34/73 *Variola v Amministrazione Italiana delle Finanze*, [1973] ECR 981.

nacionālo normu palīdzību jebkādā veidā kavēt vai modificēt regulu iedarbību. Tāpat tiesa norāda, ka regulu iedarbībai ir jābūt vienādei visās dalībvalstīs; turklāt tiesību subjektiem ir jāapzinās, ka viņu tiesības attiecīgajā jautājumā regulē EK tiesību norma.⁴⁸ Savukārt lietā 128/78 *Komisija pret Lielbritāniju* tiesa ir secinājusi, ka dalībvalstis drīkst pieņemt nacionālās tiesību normas regulu ieviešanai, bet tikai tad, ja šādas dalībvalstu tiesības ir īpaši paredzētas pašā regulā.⁴⁹

Tomēr EKT judikatūra liecina, ka tiesa pieļauj arī noteiktus izņēmumus no regulu ieviešanas aizlieguma. Tā, piemēram, lietā 50/76 *Amsterdam Bulb* tiesa ir secinājusi, ka dalībvalstis drīkst paredzēt sankcijas par regulu noteikumu pārkāpšanu, tādējādi papildinot regulā noteikto un padarot Kopienas tiesību regulējumu efektīvāku.⁵⁰ Tāpat EKT norāda, ka dalībvalstis var regulēt dažādus regulā atrunāto jautājumu blakus aspektus, kuri netiek regulēti pašā regulā.⁵¹

No minētās EKT judikatūras, it īpaši no *Amsterdam Bulb*, varam secināt, ka jebkurš nacionālais normatīvais akts, kas saistīts ar regulā minētajiem jautājumiem, nevar tikt automātiski uzskatīts par regulu ieviešanas pārkāpumu. Tādēļ Latvija var pieņemt normas, kuras, piemēram, paredz, ka noteikta valsts institūcija kontrolē, vai atbalsta saņēmēji ir veikuši būtiskas pārmaiņas.

Tomēr EKT viennozīmīgi norāda, ka dalībvalstis nedrīkst paredzēt regulējumu, kas ir pretējs regulai. Kā liecina MK noteikumu un regulu salīdzinājums, MK noteikumos būtisko pārmaiņu jēdziens ir iztulkots plašāk nekā to paredz regulas. Attiecīgi, pieņemot šādu regulējumu, Latvija, iespējams, ir pārkāpusi EKT judikatūrā noteikto regulu ieviešanas aizliegumu. Ņemot vērā Eiropas tiesību pārākuma principu, valsts pārvaldes iestādēm saskaroties ar regulā noteiktajiem gadījumiem, ir jāpiemēro regulas normas. Turklāt, regulai neatbilstošu normu piemērošana ļaus personām apstrīdēt administratīvos aktus vai jebkuras citas darbības, kuras veiktas saskaņā ar regulai neatbilstošajām normām, kā arī celt prasības par valsts atbildību par Kopienas tiesību pārkāpumu.

Ņemot vērā minēto MK noteikumu neatbilstību (MK noteikumi norāda uz tādu darbību nepieļaujamību, kuras ir tiesiskas saskaņā ar regulām) varam konstatēt, ka Latvija ir pārkāpusi regulu ieviešanas aizliegumu. Attiecīgi Latvijai vajadzētu grozīt MK noteikumus Nr.440 un MK noteikumus Nr.538, norādot, ka sadarbības iestāde, atbildīgā iestāde, grantu shēmas apsaimniekotājs vai otrā līmeņa starpniekinstitūcija pārlicinās arī par to, vai MK noteikumu Nr.440 23.pantā un MK noteikumu Nr.538 17.pantā minētās darbības izraisa regulās aprakstītās sekas, t.i., vai tās ietekmē darbības būtību, darbības īstenošanas nosacījumus vai sniedz nepamatotas priekšrocības.

Visbeidzot jāatzīmē, ka pretarguments augstāk minētajam apgalvojumam, ka MK noteikumi neatbilst regulu prasībām, varētu būt tāds, ka MK noteikumi neparedz atsavināšanas aizliegumu, bet gan vienīgi norāda aspektus, kurus atbildīgā iestāde pārbauda. Pieņemot šādu MK noteikumu interpretāciju, apgalvojums, ka Latvija ir pārkāpusi regulu ieviešanas aizliegumu, būtu nepamatots. Tomēr šis arguments būtu vērtējams kritiski, jo, pat ja MK noteikumi norāda vienīgi uz to, kādus faktiskos apstākļus atbildīgā iestāde pārbauda, MK noteikumu Nr.440 23.panta un MK noteikumu Nr.538

⁴⁸ *ibid.*

⁴⁹ EKT lieta 128/78 *Komisija pret Lielbritāniju*, [1979] ECR 419.

⁵⁰ EKT lieta 50/76, *Amsterdam Bulb BV v Produktschap voor Siergewassen* [1977] ECR 137.

⁵¹ *ibid.*

17.panta formulējums var radīt atbalsta saņēmējos uzskatu, ka normās minētās darbības ir aizliegtas.

3.3.3. Līgumi ar atbalsta saņēmējiem

Līdz šim apskatītie regulu un nacionālo normatīvo aktu nosacījumi, kas attiecināmi uz būtisko pārmaiņu jēdzienu, runā vienīgi par dalībvalstu vai konkrētās dalībvalsts institūciju pienākumiem, piemēram, Regulas Nr.1083/2006 57.pants: „dalībvalsts vai vadošā iestāde nodrošina to, ka darbības turpina saņemt fondu atbalstu vienīgi tad, ja tajā piecos gados no darbības pabeigšanas [...] nav veiktas būtiskas pārmaiņas”. Līdzīgi arī citi attiecināmie normatīvie akti tieši nenosaka fondu atbalsta saņēmēju pienākumus neveikt būtiskas pārmaiņas. Lai noskaidrotu šo pienākumu saturu, ir nepieciešams analizēt projektu īstenošanas līgumus, kas tiek slēgti starp kompetentajām institūcijām un fondu atbalsta saņēmējiem.

Piemērojot šo līgumu saturu attiecībā uz konkrētiem atbalsta saņēmējiem, dalībvalstīm ir pienākums izmantot 57.panta vispārīgi aprakstītās prasības un interpretēt tās atbilstoši attiecīgās programmas mērķiem, kā arī atbilstoši Eiropas Savienības kohēzijas politikas vispārējiem principiem un mērķiem.

Kā jau minēts, Regulas Nr.1083/2006 57.pants un Regulas Nr.1260/1999 30.pants ir formulēti tādā veidā, ka tie uzliek pienākumu dalībvalstīm nodrošināt, ka piecu gadu laikā pēc darbības pabeigšanas (Regula Nr.1083/2006) un pēc lēmuma pieņemšanas par fondu līdzekļiem brīža (Regulas Nr.1260/1999) atbalsta saņēmētajos projektos netiek veiktas būtiskas pārmaiņas. Šīs regulu normas neuzliek pienākumus atbalsta saņēmējiem. Tādēļ īpaši svarīgu lomu šo pienākumu realizēšanā iegūst līgumi ar atbalsta saņēmējiem. Tieši ar līgumu palīdzību atbalsta saņēmējiem tiek uzlikts pienākums neveikt būtiskas pārmaiņas.

Šobrīd dažu institūciju (Latvijas Investīcijas un attīstības aģentūras, Valsts reģionālās attīstības aģentūras un Lauku atbalsta dienesta) slēgtie līgumi ar atbalsta saņēmējiem paredz atbalsta saņēmēju pienākumu neveikt noteiktas darbības ar īpašumu, kas iegādāts vai guvis labumu no atbalsta (nepārdot, neiznomāt, neieķīlāt, citādi to neatsavināt un neapgrūtināt). Paredzot šādus atbalsta saņēmēju pienākumus, līgumi tiecas panākt, lai atbalsta saņēmēji neveiktu būtiskas pārmaiņas. Tomēr faktiski šādi līgumu nosacījumi uzliek atbalsta saņēmējiem pienākumus, kuri neizriet no Regulas Nr.1083/2006 57.panta un Regulas Nr.1260/1999 30.panta. Regulas atsavināšanu kā tādu neaizliedz. Regulas paredz, ka atsavināšana vai citas darbības ar īpašumu nav pieļaujamas tikai tādā gadījumā, ja tās izraisa noteiktas sekas, t.i., ietekmē darbības būtību vai īstenošanas nosacījumus, vai sniedz nepamatotas priekšrocības. Tādējādi varam secināt, ka līgumi uzliek atbalsta saņēmējiem pienākumus, kuri tos nesamērīgi ierobežo. Turklāt, kā to apliecina arī šī pētījuma rezultāti, praksē uzņēmumi saskaras ar nepieciešamību veikt noteiktas darbības ar īpašumu, kuras ir aizliegtas saskaņā ar atbalsta līgumu nosacījumiem. Piemēram, uzņēmuma ražošanas paplašināšanās rezultātā ES finansējuma saņēmējam ir nepieciešams iegādāties jaudīgākas ražošanas iekārtas, aizstājot vecās, kas iepirkta ar ES atbalstu.

Nemot vērā augstāk minēto, līgumos ar atbalsta saņēmējiem vajadzētu paredzēt atbalsta saņēmēju tiesības veikt atsavināšanu vai citas darbības ar īpašumu gadījumos, kad šīs darbības neietekmē projekta būtību vai īstenošanas nosacījumus un nesniedz nepamatotas priekšrocības. Tomēr paredzot šādas tiesības, ir jāņem vērā nepieciešamība

neveicināt šādu atbalsta saņēmēju rīcību, tā kā katrā šādā gadījumā atbildīgajai iestādei ir jāveic analīze par to, vai darbības ar īpašumu rada nevēlamās sekas un līdz ar to ir nepieļaujamas. Tādēļ piemērotākais veids, kādā paredzēt atbalsta saņēmēju tiesības veikt atsavināšanu vai citas darbības ar īpašumu, un vienlaicīgi nemudināt atbalsta saņēmējus veikt šādas darbības, būtu paredzēt līgumos sekojošus nosacījumus:

- Pirmkārt, līgumos paredz atbalsta saņēmēja pienākumu neveikt noteiktas darbības ar īpašumu, kas iegādāts izmantojot atbalsta līdzekļus, vai īpašumu, kas citādi guvis labumu no atbalsta (nepārdot, neiznomāt, neieķīlāt, citādi to neatsavināt un neapgrūtināt). Šādi nosacījumi jau šobrīd līgumos ir iekļauti. Tomēr aizliegto darbību saraksts būtu papildināms tā, lai līgumi aizliegtu jebkura veida atsavināšanu, apgrūtināšanu vai citas darbības, kuru rezultātā īpašums pilnīgi vai daļēji var nokļūt citas personas īpašumā vai valdījumā.
- Otrkārt, līgumos iekļauj atbalsta saņēmēja tiesības prasīt iepriekš minēto līguma nosacījumu (nepārdot, neiznomāt, neieķīlāt, citādi neatsavināt un neapgrūtināt) grozīšanu gadījumos, kad atbalsta saņēmēja iecerētās darbības neizraisa noteiktas sekas – tās neietekmē darbības būtību, neietekmē īstenošanas nosacījumus un nesniedz nepamatotas priekšrocības.
- Treškārt, līgumos iekļauj atbildīgās iestādes pienākumu piekrist līguma grozījumiem gadījumos, kad atbalsta saņēmēja iecerētās darbības neizraisa nevēlamās sekas – tās neietekmē darbības būtību, neietekmē īstenošanas nosacījumus un nesniedz uzņēmumam nepamatotas priekšrocības.

Līgumi ar šādiem nosacījumiem ļautu atbalsta saņēmējiem veikt darbības, kuras uzņēmumi praksē ir spiesti veikt un kuras nav uzskatāmas par būtiskām pārmaiņām Kopienas tiesību izpratnē. Tanī pat laikā nosacījumi ļauj atbildīgajai iestādei nepieļaut īpašuma atsavināšanu vai citas darbības, ja tās ir atzīstamas par būtiskām pārmaiņām. Visbeidzot, šādi līgumu nosacījumi nemudinātu atbalsta saņēmējus veikt izmaiņas ar īpašumu, jo katrā šādu izmaiņu gadījumā ir nepieciešams grozīt līguma nosacījumus.

3.3.4. Atbalsta saņēmēju tiesiskā paļāvība

Gadījumos, kad valsts pārvaldes iestādēm rodas strīdi ar atbalsta saņēmējiem, būtisku lomu var spēlēt atbalsta saņēmēju tiesiskā paļāvība. Tiesiskā paļāvība ir Kopienas tiesību institūts, kas darbojas neatkarīgi no dalībvalstu tiesību aktiem. Turklāt, dēļ Kopienas tiesību pārākuma, tiesiskās paļāvības princips kolīzijas gadījumā prevalēs pār jebkuru Latvijas tiesību normu. Jāatzīmē, ka princips ir saistošs gan Kopienas institūcijām, gan arī dalībvalstīm. Piemērojot principu attiecībā pret dalībvalstīm, jāatceras, ka princips dalībvalstīm ir saistošs tikai tajās jomās, kuras ir saistītas ar Eiropas tiesību piemērošanu.

Tiesiskā paļāvība ir viens no Kopienas tiesību vispārējiem tiesību principiem. Saskaņā ar EKT sniegto šī tiesību principa definīciju, tiesiskā paļāvība rodas tad, kad „institūcija, īpaši to apgalvojot, ir radījusi pamatotas cerības”.⁵² Sākotnēji princips tika atzīts attiecībā uz administratīviem aktiem, t.i., personas var paļauties, ka institūcija rīkosies atbilstoši saviem solījumiem un paustajām nostājām. Tomēr EKT judikatūrai attīstoties, tiesa ir atzinusi, ka tiesisko paļāvību rada ne tikai administratīvi akti, bet arī, piemēram, vadlīnijas, institūciju paziņojumi, politikas dokumenti un citi tiesiski nesaistoši dokumenti.

⁵² PIT lieta T-72/99 *Mayer v Commission*, [2000] ECR II-02521.

Skaidrojot tiesiskās paļāvības saturu, EKT ir noteikusi, ka nelabvēlīgākas situācijas radīšana pati par sevi nav tiesiskās paļāvības pārkāpums.⁵³ Tāpat tiesa ir atzinusi, ka paļāvībai ir jābūt tiesiskai, t.i., tiesa noraidīs prasību, ja tiesiskā situācija ir izmainīta, lai novērstu robu likumdošanā, kuru prasītājs ir ļaunprātīgi izmantojis⁵⁴. Attiecībā uz fondu sniegto finansējumu, Pirmās instances tiesa lietā T-126/97 *Sonasa* kontekstā ar Eiropas Sociālā fonda līdzekļu piešķiršanu ir atzinusi, ka prasītājs nebauda tiesisko paļāvību, ja tas nav izpildījis nosacījumus, kas noteikti finansējuma piešķiršanai.⁵⁵

Piemērojot šīs EKT atziņas attiecībā uz Latvijas valsts institūciju attiecībām ar atbalsta saņēmējiem, varam izdalīt divas tiesisko attiecību stadijas – katrā no tām potenciālais atbalsta saņēmējs baudīs tiesisko paļāvību, tomēr tās saturs katrā stadijā būs atšķirīgs.

Pirmā stadija, kurā atbalsta saņēmējs baudīs tiesisko paļāvību, sāksies ar brīdi, kad atbalsta saņēmēja projekts tiek apstiprināts vadības komitejā. Ar šo brīdi projekta iesniedzējam rodas tiesiskā paļāvība, ka ar viņu tiks noslēgts līgums. Tomēr šī paļāvība nav absolūta un darbojas ar nosacījumu, ka projekta pieteicējs izpilda normatīvo aktu prasības, kā arī ir gatavs parakstīt līgumu ar tādiem nosacījumiem, kādi tajā ir paredzēti, t.i., tiesiskā paļāvība nedod tiesības pieprasīt noteiktu nosacījumu iekļaušanu līgumā.

Otrā stadija, kurā atbalsta saņēmējam radīsies tiesiskā paļāvība, sāksies ar brīdi, kad atbalsta saņēmējs ir noslēdzis līgumu. Ar šo brīdi personai rodas tiesiskā paļāvība, ka tā saņems līgumā paredzēto atbalsta summu. Arī šī paļāvība darbojas tikai pie nosacījuma, ka atbalsta saņēmējs labticīgi izpilda visus līguma nosacījumus un ievēro normatīvo aktu prasības.

3.4. BŪTISKO PĀRMAIŅU JĒDZIENS IGAUNIJĀ

Saskaņā ar Igaunijas Finanšu ministrijas sniegto informāciju, tā kā 2007.-2013. gadu plānošanas periods ir tikko sācies Igaunijā nav konstatēti Regulas Nr.1083/2006 57.panta pārkāpumi attiecībā uz šo periodu.⁵⁶ Tāpat nav arī oficiāli apkopotu datu par Regulas Nr.1260/1999 30.panta pārkāpumiem 2004.-2006. gadu plānošanas periodā.

Igaunijas Strukturālā atbalsta likums 2004.-2006.gadu plānošanas periodam (*Estonian Structural Assistance Act*⁵⁷) 4¹ panta 3(2) punktā nosaka, ka atbalsta saņēmējam ir pienākums izmantot ar saņemto atbalstu iegādāto, uzbūvēto vai atjaunoto īpašumu saskaņā ar likumā noteiktajiem nosacījumiem. 4¹ panta 3(11) punktā ir noteikts, ka atbalsta saņēmējam ir pienākums nodrošināt iegādātā, uzbūvētā vai atjaunotā īpašuma saglabāšanu un izmantošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem vismaz piecus gadus no lēmuma par pieteikuma apstiprināšanu atbilstoši lēmumā, ar kuru pieteikums apstiprināts, izvirzītajiem noteikumiem un atbilstoši Regulas Nr.1260/1999 30.pantam.

⁵³ EKT lieta C-63/93 *Duff and Others v Minister for Agriculture and Food, Ireland, and the Attorney General* [1996] ECR I-569.

⁵⁴ EKT lieta 2/75 *Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel v C. Mackprang*, [1975] ECR 00607.

⁵⁵ PIT lieta T-126/97 *Sonasa v Commission*, [1999] ECR II-2793.

⁵⁶ 2008.gada 27. februāra e-pasts no *Annika Vilu* (annika.vilu@fin.ee), Igaunijas Finanšu ministrija, sabiedrisko attiecību departaments.

⁵⁷ Angļu valodā pieejams

<http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=X80007K1&keel=en&pg=1&ptyyp=I&tyyp=X&query=struktuuritoetus+seadus>

Līdzīga norma ir paredzēta arī Strukturālā atbalsta likuma 2007.-2013.gadu plānošanas periodam 22.panta 12.punktā, tikai ar tādu atšķirību, ka piecu gadu termiņš tiek aprēķināts no darbību atbilstības perioda beigām.⁵⁸ Jāatzīmē, ka šāds piecu gadu termiņa aprēķināšanas atskaites punkts ir pretējs Regulas Nr.1083/2006 57.panta noteikumam, ka piecu gadu termiņš ir jāaprēķina no atbalstāmās darbības pabeigšanas.

Saskaņā ar Igaunijas Finanšu ministrijas sniegto informāciju, lai gan Igaunijā nav oficiāli apkopotu datu par pārkāpumiem fondu atbalsta izmantošanā, Igaunijā ir bijuši vairāki gadījumi, kuros atbalsta saņēmējiem ir bijis jāatmaksā saņemtais atbalsts. Visi šie gadījumi ir saistīti ar projekta mērķiem neatbilstošu īpašuma izmantošanu, un tos ir iespējams iedalīt trīs pamatgrupās:

- Pirmkārt, atbalsts ir bijis jāatmaksā atbalsta saņēmējiem, kuri ir iznomājuši īpašumu projektos, kuri paredzēja, ka īpašumu izmantos vienīgi pats atbalsta saņēmējs.
- Otra pārkāpumu kategorija ir saistīta ar gadījumiem, kuros atbalsta saņēmēji ir iznomājuši īpašumu neatbilstoši projekta mērķiem (piemēram, kultūras nams tiek izmantots kā kafējnīca un restorāns).
- Trešā pārkāpumu kategorija ir saistīta ar gadījumiem, kuros atbalsta saņēmēji pārdod īpašumu pirms piecu gadu perioda beigām. Atbilstoši Igaunijas Finanšu ministrijas sniegtajai informācijai, īpašuma pārdošana tiek uzskatīta par pārkāpumu tajos gadījumos, kad atbalsta saņēmējs no pārdošanas gūst peļņu, kuru tas negūtu gadījumā, ja īpašums nebūtu saņēmis atbalstu (pārdošana sniedz nepamatotas priekšrocības).

3.5. BŪTISKO PĀRMAIŅU JĒDZIENS ĪRIJĀ

Saskaņā ar Īrijas *Department of Enterprise Trade and Employment* sniegto informāciju, Īrijā nav nacionālo tiesību aktu vai citu dokumentu, kuros tiktu skaidrots būtisko pārmaiņu jēdziena saturs vai sniegtas norādes valsts institūcijām, kā rīkoties būtisku pārmaiņu konstatēšanas gadījumos.⁵⁹ Tāpat Īrijā neesot konstatēti gadījumi, kad finansējums tiktu apturēts vai atprasīts pamatojoties uz Regulas Nr.1083/2006 57.pantu vai Regulas Nr.1260/1999 30.pantu nedz 2000.-2006.gadu, nedz arī jaunajā plānošanas periodā. Gadījumā, ja kādā projektā rastos būtiskas pārmaiņas, katru individuālo gadījumu izvērtētu atbildīgā iestāde atbilstoši Regulas Nr.1083/2006 57.panta vai Regulas Nr.1260/1999 30.panta prasībām.

3.6. SECINĀJUMI

Eiropas tiesību normatīvie akti un to sagatavošanas dokumenti nesniedz skaidras norādes par to, kādas faktiskās situācijas būtu uzskatāmas par būtiskām pārmaiņām Regulas Nr.1083/2006 57.panta izpratnē. Svarīgākie izziņas avoti šajā jautājumā ir Eiropas Parlamenta un Padomes dokumenti, kas ir izstrādāti Regulas Nr.1083/2006 pieņemšanas procesā. Tomēr galvenokārt tie ir veltīti pārvietošanas jautājumam un sniedz vienīgi ļoti vispārīgu skaidrojumu par būtisku pārmaiņu jēdziena saturu. Tāpat atbildes nesniedz arī dalībvalstu gadskārtējie ziņojumi par darbības programmu īstenošanu. Šobrīd publicētie

⁵⁸ Likuma teksts nav pieejams angļu valodā.

⁵⁹ 2008.gada 28. marta e-pasts no Tom Whelan (Tom.Whelan@entemp.ie) ESF Policy and Operations Unit, Department of Enterprise Trade and Employment.

gadskārtējie ziņojumi (par 2000-2006.gada plānošanas periodu) satur vienīgi vispārīga rakstura aprakstus un nesniedz informāciju par konkrētiem gadījumiem, kuros finansējums būtu apturēts vai atprasīts dēļ finansētajā darbībā veiktas būtiskas pārmaiņas.

Tomēr būtisko pārmaiņu saturs atklājas EKT judikatūrā. Lai gan EKT nav tieši skaidrojusi būtisko pārmaiņu jēdzienu nedz Regulas Nr.1083/2006 kontekstā, nedz arī saistībā ar Regulu Nr.1260/1999, būtisko pārmaiņu elementi (sekas: ietekme uz darbības būtību; ietekme uz darbības īstenošanas nosacījumiem; nepamatotas priekšrocības radīšana, kuras iestājas dēļ: infrastruktūras atsevišķas daļas īpašumtiesību veida maiņas vai produktīvās darbības pārtraukšanas) tiek skaidroti virknē EKT spriedumu saistībā ar valsts atbalstu, kā arī saistībā ar Regulu Nr.4253/88.

Tā, piemēram, no EKT judikatūras varam secināt, ka par būtiskām pārmaiņām, kuras ietekmē darbības būtību, ir uzskatāma tādu apstākļu rašanās, kuru dēļ nav iespējams sasniegt projekta mērķus.⁶⁰ Savukārt, būtiskas pārmaiņas, kas ietekmē darbības īstenošanas nosacījumus, radīsies tajos gadījumos, kad atbalsta saņēmējs pārkāps saistības, kuras izriet no atbalsta saņēmēja noslēgtā līguma ar atbildīgo iestādi. Visbeidzot par nepamatotām priekšrocībām EKT ir atzinusi jebkuras tādas uzņēmumam labvēlīgas situācijas radīšanu, kura nepastāvētu normālos tirgus apstākļos un kura ir radusies tiesību normu pārkāpuma dēļ.⁶¹

Attiecībā uz notikumiem, kas rada būtiskas pārmaiņas, no Regulas Nr.1083/2006 57.panta dažādo valodu versiju salīdzinājuma varam konstatēt, ka 57.pantā tiek domātas jebkāda veida izmaiņas īpašuma tiesiskajā statusā, piemēram, lietu pārdošana, aizdošana, iekļilāšana, noma un īre. Savukārt, produktīvās darbības pārtraukšana attiecas uz jebkuru situāciju, kurā uzņēmums pārtrauc fondu atbalsta līgumā paredzēto darbību. Par īpašu produktīvās darbības pārtraukšanas gadījumu ir uzskatāma uzņēmuma pārvietošana.

Pētījuma rezultātā ir iespējams secināt, ka zemāk uzskaitītās darbību kategorijas varētu tikt uzskatītas par būtiskām pārmaiņām gan Regulas Nr.1083/2006 57.panta, gan regulas Nr.1260/1999 30.panta izpratnē. Tomēr jāatzīmē, ka jebkura automātiska šo kategoriju piemērošana, neizvērtējot konkrētās programmas un atbalstāmās darbības mērķus kontekstā ar kohēzijas politikas principiem un mērķiem, būtu pretēja Regulas Nr.1083/2006 57.panta un regulas Nr.1260/1999 30.panta prasībām.

Lai darbība varētu tikt uzskatīta par būtiskām pārmaiņām, tai vienlaicīgi ir jāatbilst kādam no pirmajā un trešajā vai otrajā un trešajā punktā uzskaitītajiem gadījumiem:

1. Ir notikušas izmaiņas ar īpašumu, kas iegādāts, izmantojot atbalsta līdzekļus, vai īpašumu, kas citādi guvis labumu no atbalsta (piemēram, līdzekļi izmantoti esošā īpašuma uzlabošanai, modernizācijai), un šādas izmaiņas ir neatbilstošas atbalstāmās darbības mērķiem. Īpašums ir:

- 1.1. Uzdāvināts;
- 1.2. Aizdots;
- 1.3. Patapināts;
- 1.4. Pārdots vai citādi atsavināts;
- 1.5. Apmainīts;
- 1.6. Iznomāts vai izīrēts;

⁶⁰ EKT lieta C-15/06 *Regione Siciliana v Commission* [2007] ECR I-02591.

⁶¹ EKT lieta C-199/06 *Centre d'exportation du livre français (CELF), Ministre de la Culture et de la Communication v Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE)*, [2008] ECR 0000.

- 1.7. Nodots citu personu valdījumā;
 - 1.8. Iekšlāts;
 - 1.9. Iznicināts vai bojāts tādā apmērā, ka nav lietojams paredzētajām darbībām.
2. Atbalsta saņēmējs ir pārtraucis produktīvo darbību:
- 2.1. Uzņēmuma likvidācija maksātnespējas procesa rezultātā;
 - 2.2. Jebkura situācija, kurā tiek pārtraukta atbalsta līgumā paredzētā darbība;
 - 2.3. Uzņēmuma vai uzņēmuma daļas pārvietošana uz citu valsti;
 - 2.4. Uzņēmuma vai uzņēmuma daļas pārvietošana uz citu administratīvo teritoriju valsts iekšienē, uz kuru attiecas atšķirīgi atbalsta nosacījumi;
 - 2.5. Uzņēmuma vai uzņēmuma daļas darbības pārtraukšana;
 - 2.6. Uzņēmuma sadalīšana reorganizācijas procesā;
 - 2.7. Tiesā vai netiesā pārvietošanas subsidēšana no valsts puses.
3. Pirmajā vai otrajā punktā minētās darbības:
- 3.1. Ietekmē atbalstāmās darbības būtību:
 - Nav iespējams sasniegt darbības mērķus;
 - 3.2. Ietekmē atbalstāmās darbības īstenošanas nosacījumus:
 - Atbalsta līguma nosacījumu vai normatīvo aktu pārkāpums;
 - Izmaiņas atbalsta saņēmēja tiesiskajā statusā, kuru dēļ tas nevar pretendēt uz atbalsta saņemšanu;
 - 3.3. Sniedz nepamatotas priekšrocības:
 - Tādas labvēlīgas situācijas radīšana, kura nepastāvētu normālos tirgus apstākļos un kura nav atbilstoša atbalsta piešķiršanas mērķiem.

Pētījuma gaitā izdarītie secinājumi sniedz vienīgi vispārīgu skaidrojumu šo kritēriju saturam. Faktisko situāciju uzskaitījums, kas var atbilst šiem nosacījumiem, var būt neierobežots. Tādēļ šos kritērijus ir iespējams piemērot tikai kontekstā ar konkrētiem faktiskajiem apstākļiem, izvērtējot atbalstāmās darbības būtību, mērķus, sasniedzamos rezultātus un specifiskos nosacījumus.

4. PROJEKTU IZMAIŅU GADĪJUMU ANALĪZE

4.1. INTERVIJU REZULTĀTI

4.1.1. Pirmā līmeņa starpniek institūcija: Satiksmes Ministrija

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
1.	<p>Projekta Nr.: 2003/LV/16/P/PT/009</p> <p>Līguma Nr.: SM 2005/2003/LV/16/P/PT/009/01/01; SM 2005/2003/LV/16/P/PT/009/02/01</p> <p>Nosaukums: „E67 Via Baltica posma Ķekava-Iecava rekonstrukcija”</p> <p>Saņēmējs: LR Satiksmes ministrija</p>	<p>Īpašumtiesību uz iegādātajām iekārtām un/vai infrastruktūras objektiem nodošana citai juridiskai personai.</p> <p>Projekta ietvaros izbūvētais dzelzceļa tilts pēc projekta īstenošanas tika nodots A/S „Latvijas Dzelzceļš” īpašumā, pamatojoties uz to, ka A/S „Latvijas Dzelzceļš” pieder dzelzceļa infrastruktūra Latvijā.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - SM lūdz EK atļauju projekta ietvaros izbūvētā dzelzceļa tilta īpašumtiesību maiņai. - EK piekrīt īpašumtiesību maiņai. - Pēc apstiprinājuma saņemšanas no EK dzelzceļa tilts pāriet no Satiksmes ministrijas A/S „Latvijas dzelzceļš” īpašumā. 	<p>Par izmaiņu gadījumiem Līdz šim SM rīcībā ir informācija par diviem gadījumiem, kad notikušas būtiskas izmaiņas pēc pēdējā maksājuma veikšanas. Gadījumu analīze ietverta tabulā.</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm 2004.–2006.gadu plānošanas periodā Eiropas Komisija apstiprināja KF finansējuma piešķiršanu septiņiem projektiem.</p> <p>Finanšu memorandu saistības Finanšu memorandos par KF projektu īstenošanu ir minēts, ka sniegtais ES līdzfinansējuma apjoms var tikt pārskatīts, ja piecu gadu laikā no darbu pabeigšanas ir pieļautas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - būtiskas izmaiņas sākotnējos nosacījumos; - būtiskas izmaiņas, kas ietekmē darbību vai īstenošanas apstākļus un kas ir radušās no īpašumtiesību maiņas vai no darbības apturēšanas vai darbības apstākļu materiālajām izmaiņām. <p>Pēc-projektu kontroles sistēma Līdz šim pēc-projektu kontroles procedūras un metodoloģija nav izstrādātas, taču šobrīd tiek izstrādāta kārtība par sistēmas auditiem 2007.-2013.gadu plānošanas periodam, kurā būs atrunātas arī pēc-projektu pārbaudes. Izstrādātā kārtība attieksies arī uz 2000.-2006. gadu</p>
2.	<p>Projekta Nr.: 2000/LV/16/P/PT/002</p> <p>Līguma Nr.: Legzdins2-ISPAL-LE-SAO/TRAN; 2000/LV/16/P/PT/002/02/01; 2000/LV/16/P/PT/002/03/01</p> <p>Nosaukums:</p>	<p>Īpašumtiesību uz iegādātajām iekārtām un/vai infrastruktūras objektiem nodošana citai juridiskai personai</p> <p>Projekta ietvaros izbūvētais ceļš pēc projekta īstenošanas tika nodots Rīgas domes īpašumā, pamatojoties uz to, ka lielākā daļa projekta ietvaros izbūvētā ceļa atrodas Rīgas pilsētas pašvaldības teritorijā un ka saskaņā ar LR likumdošanu Rīgas</p>	<ul style="list-style-type: none"> - SM lūdz EK atļauju projekta ietvaros izbūvētā ceļa īpašumtiesību maiņai. - EK piekrīt īpašumtiesību maiņai, minot nosacījumus, kuriem jāizpildās: <ul style="list-style-type: none"> 1. Īpašumtiesību maiņas rezultātā nemainās sākotnējie nosacījumi (jo īpaši, attiecībā uz plānotajiem ieņēmumiem), saskaņā ar kuriem tika aprēķināts piešķirtā ES līdzfinansējuma apjoms, kā arī netiek radīta negatīva ietekme uz sākotnēji izvirzītajiem mērķiem un 	

	<p>“Lidostas „Rīga” pievedceļa un ceļa pārvada pār K. Ulmaņa gatvi rekonstrukcija”</p> <p>Saņēmējs: LR Satiksmes ministrija</p>	<p>pilsētas pašvaldībā esošā publiskā ceļu infrastruktūra ir Rīgas domes īpašums.</p>	<p>paredzētajiem ieguvumiem.</p> <p>2. Īpašumtiesību maiņa respektē EK lēmumu un finanšu memoranda nosacījumus.</p> <p>3. Līgumslēdzēja atbildība par infrastruktūru tiek nodrošināta arī pēc īpašumtiesību maiņas.</p> <p>4. Par projekta īstenošanu atbildīgā iestāde, t.i., LR Satiksmes ministrija turpina uzņemties pilnu atbildību par atbilstošā pasākuma īstenošanu saskaņā ar EK lēmumu un visām atbilstošajām EK regulām.</p> <p>- Pēc apstiprinājuma saņemšanas no EK izbūvētais ceļš pāriet no LR Satiksmes ministrijas Rīgas domes īpašumā.</p>	<p>plānošanas perioda projektiem.</p>
--	--	---	--	---------------------------------------

4.1.2. Pirmā līmeņa starpniekinstitūcija: Vides Ministrija

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
-	-	-	-	<p>Par izmaiņu gadījumiem</p> <p>Līdz šim VidM rīcībā nav informācijas par projektu izmaiņām, kas notikušas pēc pēdējā maksājuma veikšanas. Taču VidM ir apzinājusi divus gadījumus, kas attiecas uz projektiem noslēguma stadijā un kuri potenciāli būtu attiecināmi arī uz projektiem pēc pēdējā maksājuma veikšanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sabiedrisko pakalpojumu tarifu maiņa institūcijās, kuras saņēmušas ES struktūrfondu atbalstu infrastruktūras vai iekārtu uzlabošanai; - par ES struktūrfondu līdzekļiem iegādāto pašvaldības pamatlīdzekļu iznomāšana pašvaldības uzņēmumiem sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai.

				<p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm 2004.–2006.gadu plānošanas periodā tika noslēgti līgumi par 26 KF projektu un 150 ERAF projektu īstenošanu. No tiem vienam KF projektam un 104 ERAF projektiem līdz 2008.gada 22.februārim bija veikts pēdējais maksājums. Pēc-projektu kontroles līdz šim nav veiktas. Saskaņā ar Regulu Nr.1260/1999 tās ir jānodrošina arī KF projektiem. Attiecībā uz ERAF projektiem pēc-projektu kontroles plānots uzsākt 2008.gada 4.ceturksnī.</p> <p>Finanšu memorandu un līgumu saistības Finanšu memorandos par KF projektu īstenošanu ir minēts, ka sniegtais ES līdzfinansējuma apjoms var tikt pārskatīts, ja piecu gadu laikā no darbu pabeigšanas ir pieļautas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - būtiskas izmaiņas sākotnējos nosacījumos (piemēram, attiecībā uz tarifiem, ieņēmumiem utt.); - būtiskas izmaiņas, kas ietekmē darbību vai īstenošanas apstākļus un kas ir radušās no īpašumtiesību maiņas vai no darbības apturēšanas vai darbības apstākļu materiālajām izmaiņām. <p>KF noslēgtajos līgumos starp VidM un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ieviešanas iestāde visā projekta īstenošanas laikā, kā arī piecus gadus pēc tā pabeigšanas ievēro projekta iesniegumā un lēmumā noteiktos projekta īstenošanas mērķus un atturas no darbībām, kas ir pretrunā ar šiem mērķiem; - ieviešanas iestādei ir pienākums visā projekta īstenošanas laikā, kā arī piecus gadus pēc tā pabeigšanas pirms projekta īstenošanā radīto
--	--	--	--	---

				<p>labumu atsavināšanas vai apgrūtināšanas ar lietu tiesībām vai pirms projekta īstenošanā radīto labumu izmantošanas mērķa grozīšanas saņem Vides ministrijas piekrišanu.</p> <p>Pēc-projektu kontroles sistēma Līdz šim pēc-projektu kontroles procedūras un metodoloģija nav izstrādātas. Tās plānots izstrādāt līdz 2008.gada 4.ceturksnim.</p>
--	--	--	--	--

4.1.3. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Valsts Reģionālā attīstības aģentūra

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
1.	<p>Projekta Nr.: VPD1/ERAF/CFLA/05/GS/2.2.1.2./000001/0091</p> <p>Līguma Nr.: 05/GS/2.2.1.2./0091/0052</p> <p>Nosaukums: „SIA „Tenax” transporta parka paplašināšana”</p> <p>Saņēmējs: SIA „Tenax”</p>	<p>Finansējuma saņēmēja – juridiskas personas reorganizācija, kuras rezultātā tiek izveidoti vairāki meitas uzņēmumi ar 100% šīs juridiskās personas kapitāldaļām.</p> <p>SIA „Tenax” 2007.gadā veica reorganizāciju, kā rezultātā tika izveidoti trīs meitas uzņēmumi - SIA „Būvķīmijas ražošana”, SIA „Siltumizolācijas materiālu ražošana” un SIA „Apkalpojošais uzņēmums”, kuru 100% kapitāldaļu īpašnieks ir mātes uzņēmums SIA „Tenax”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - SIA „Tenax” informē VRAA par plānoto reorganizāciju. - VRAA atļauj veikt ES finansēto projektu ietvaros iegādāto pamatlīdzekļu nodošanu jaundibinātajiem uzņēmumiem pie nosacījuma, ka iegūstošo sabiedrību vienīgais dalībnieks ir SIA „Tenax”, un tās pilnībā pārņems siltumizolācijas materiālu un būvizstrādājumu ražošanu. - ES finansēto projektu ietvaros iegādātie pamatlīdzekļi pāriet jaundibināto uzņēmumu īpašumā. 	<p>Par izmaiņu gadījumiem Līdz šim VRAA rīcībā ir informācija par diviem gadījumiem, kad notikušas būtiskas pārmaiņas pēc pēdējā maksājuma veikšanas. Abu gadījumu analīze ietverta tabulā.</p> <p>Potenciāli nākotnē varētu kļūt aktuāli gadījumi, kad par ES struktūrfondu līdzekļiem iegādātās iekārtas pārvieto no īpaši atbalstāmajām uz citām teritorijām.</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm 2004.– 2006.gadu plānošanas periodā tika noslēgti līgumi par 173 ERAF projektu īstenošanu. No tiem 156 projektiem līdz 2008.gada 18.martam bija veikts pēdējais maksājums.</p> <p>Līdz 2008.gada 18.martam pēc-projektu kontroles ir veiktas 27 projektiem. Papildus tam, 2008.gadā plānots veikt 44, 2009.gadā – 70, bet 2010.gadā – 26 pēc-projektu kontroles.</p>
2.	<p>Projekta Nr.: VPD1/ERAF/CFLA/06/GS/2.2.1.2./000001/0208</p> <p>Līguma Nr.: 06/GS/2.2.1.2./0208/0128</p>			

	<p>Nosaukums: „SIA „Tenax” energoiecirkņa modernizācija”</p> <p>Saņēmējs: SIA „Tenax”</p>			<p>Līgumu saistības</p> <p>Grantu shēmas ietvaros noslēgtajos līgumos starp VRAA un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nodrošināt grantu shēmas apsaimniekotājam, kā arī citām struktūrfondu vadībā iesaistītajām Latvijas valsts un Eiropas Savienības institūcijām iespējas veikt uzraudzību un kontroli projekta īstenošanas laikā un piecus gadus pēc pēdējā līgumā noteiktā maksājuma saņemšanas, nodrošinot brīvu piekļušanu granta finansējuma saņēmēja administratīvajās telpās, grāmatvedības un finanšu dokumentiem, projekta īstenošanas vietai, projekta īstenošanas gaitā iegādātām precēm, kustamai un/vai nekustamai mantai, pilnībā vai daļēji uzceltajām vai uzlabotajām būvēm, kā arī ar to saistītajiem dokumentiem un informācijai. - Piecus gadus pēc pēdējā maksājuma saņemšanas Projekta īstenošanas laikā iegādātās preces, kustamo un/vai nekustamo mantu izmantot Projektā paredzētajā vietā un projektā plānotās darbības veikšanai, kā arī līdz 2016.gada 31.decembrim saglabāt visus ar projekta īstenošanu saistīto dokumentu oriģinālus. - Piecus gadus pēc pēdējā maksājuma saņemšanas projekta īstenošanas laikā iegādātās preces, kustamo un/vai nekustamo mantu, pilnībā vai daļēji uzceltās vai uzlabotās būves jebkādā veidā neatsavināt, neiznomāt vai neveikt citas darbības, kuru rezultātā šī manta vai tās daļa var nokļūt citas personas īpašumā, lietošanā vai valdījumā. <p>Pēc-projektu kontroles sistēma</p> <p>VRAA ir izstrādātas detalizētas pēc-projektu kontroles procedūras un metodika.</p>
--	---	--	--	---

4.1.4. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Centrālā finanšu un līgumu aģentūra

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
-	-	-	-	<p>Par izmaiņu gadījumiem Šobrīd CFLA rīcībā nav informācijas par to, vai un cik projektos ir notikušas būtiskas pārmaiņas pēc pēdējā maksājuma veikšanas.</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm 2004.–2006.gadu plānošanas periodā tika noslēgti līgumi par 534 ERAF projektu īstenošanu. No tiem 201 projektam līdz 2008.gada 1.martam bija veikts pēdējais maksājums.</p> <p>Pēc-projektu kontroles līdz šim nav veiktas. Tās plānots uzsākt 2008.gadā.</p> <p>Līgumu saistības Atklāto konkursu un nacionālo programmu ietvaros noslēgtajos līgumos starp CFLA un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Saņēmējs nodrošina projekta laikā iepirkto pamatlīdzekļu un būvniecības rezultātā radīto vērtību saglabāšanu un uzturēšanu. Iepirkto pamatlīdzekļu un būvniecības rezultātā radīto vērtību bojājumu gadījumā saņēmējs zaudējumus sedz no saviem līdzekļiem. - Saņēmējs veic pilnu projekta grāmatvedības uzskaiti un nodrošina dokumentu uzglabāšanu un to pieejamību iesaistītajām institūcijām vismaz līdz 2016.gada 31.decembrim. - Saņēmējs nodrošina, ka projekta īstenošanas gaitā un piecu gadu laikā pēc projekta īstenošanas beigām: (i)

				<p>netiks veiktas darbības, kas var būtiski izmainīt projekta īstenošanas nosacījumus, mērķus un līdzfinansētās investīcijas; (ii) pamatlīdzekļi, kas ir radīti vai iepirkti, daļēji vai pilnībā izmantojot ERAF līdzfinansējumu, netiks atsavināti, nodoti citam īpašniekam, pārdoti vai citādi norakstīti; (iii) projekta ietvaros ar pievienotās vērtības nodokli neapliekamo darījumu nodrošināšanai iegādātās preces un saņemtos pakalpojumus neizmantos ar pievienotās vērtības nodokli apliekamu darījumu nodrošināšanai.</p> <p>- Saņēmējs nodrošina pieeju visiem ar projekta ieviešanu saistītajiem dokumentiem, finanšu līdzekļiem, telpām un citām materiālajām vērtībām, kas attiecas uz veicamo finanšu kontroli vai auditu, līguma izpildes kontrolē iesaistītajām institūcijām – starpniekinstitūcijai, vadošajai iestādei, maksājumu iestādei, valsts kontrolei, kā arī neatkarīgiem auditoriem un Eiropas Komisijas institūciju pārstāvjiem.</p> <p>Pēc-projektu kontroles sistēma CFLA ir izstrādātas detalizētas pēc-projektu kontroles procedūras un metodika.</p>
--	--	--	--	--

4.1.5. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Latvijas investīciju un attīstības aģentūra

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
1.	<p>Projekta Nr.: 124000014</p> <p>Līguma Nr.: L-124-71</p> <p>Nosaukums:</p>	<p>Reorganizācijas rezultātā saistību un projektā iegādāto iekārtu un/vai izveidotās infrastruktūras nodošana un pārņemšana no vienas juridiskas personas otrai – jaunizveidotai.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - SIA Rīgas Komerccirca „S&G” informē LIAA par paredzēto reorganizāciju. - LIAA pieprasa no SIA Rīgas Komerccirca „S&G” dokumentāciju par jaunizveidoto sabiedrību un veikto reorganizāciju, kas kā pielikums tiek pievienota līgumam. - LIAA nolemj, ka atsevišķa līguma par 	<p>Par izmaiņu gadījumiem Līdz šim LIAA rīcībā ir informācija par 18 gadījumiem, kad notikušas būtiskas pārmaiņas pēc pēdējā maksājuma veikšanas, no kurām 10 saistītas ar komercsabiedrības reorganizāciju, četras – ar iegādāto iekārtu/infrastruktūras nodošanu vai pārdošanu citai komercsabiedrībai, divas – ar komercdarbības ražošanas pārtraukšanu un pa vienai –</p>

	<p>„SIA Rīgas Komerccirma „S&G” poligrāfijas ražošanas procesu modernizācija”</p> <p>Saņēmējs: SIA Rīgas Komerccirma „S&G”</p>	<p>SIA Rīgas Komerccirma „S&G” tiek reorganizēta par A/S S&G, pamatojoties uz nepieciešamību uzņēmuma pārvaldē īstenot pilnvērtīgu akcionāru kontroles mehānismu.</p>	<p>grantu shēmu projektu īstenošanu grozīšana, tos parakstot, nav nepieciešama, jo saskaņā ar Komerclikuma 337. panta otro un trešo daļu sabiedrības pārveidošanas gadījumā visas pārveidojamās sabiedrības tiesības un saistības pāriet iegūstošajai sabiedrībai, bet pārveidojamās sabiedrības dalībnieki kļūst par iegūstošās sabiedrības dalībniekiem.</p>	<p>ar komercsabiedrības pasludināšanu par maksātnespējīgu vai likvidāciju. Tabulā ietverta viena gadījuma analīze katrai izmaiņai.</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm 2004.–2006.gadu plānošanas periodā tika noslēgti līgumi par 1169 ERAF un ESF projektu īstenošanu. No tiem 790 projektiem līdz 2008.gada 14.martam bija veikts pēdējais maksājums.</p> <p>Līdz 2008.gada 18.martam pēc-projektu kontroles ir veiktas 69 projektiem.</p> <p>Līgumu saistības Noslēgtajos ERAF un ESF līgumos starp LIAA un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Piecus gadus pēc atbalsta summas saņemšanas izmantot mantu projektā paredzētajā vietā un plānotās darbības veikšanai, kā arī līdz 2016.gada 31.decembrim glabāt visus ar Projekta realizāciju saistītos dokumentu oriģinālus [...].(Šis punkts atbilstoši īstenoto aktivitāšu specifikai nav iekļauts līgumos par ERAF finansējuma piešķiršanu programmā „Dalība starptautiskajās izstādēs un tirdzniecības misijās” un līgumos par ESF finansējuma piešķiršanu.) - Saskaņā ar likumu nodrošināt LIAA, kā arī citām struktūrfondu vadībā iesaistītajām Latvijas valsts un ES institūcijām iespējas veikt uzraudzību un kontroli projekta realizācijas laikā un piecus gadus pēc līgumā noteiktās atbalsta summas saņemšanas, nodrošinot šo institūciju likumīgo prasību izpildi un brīvu piekļušanu mantai un granta finansējuma saņēmēja grāmatvedības un finanšu dokumentiem, kā arī citiem nepieciešamajiem dokumentiem un
2.	<p>Projekta Nr.: 136000010</p> <p>Līguma Nr.: L-136-10</p> <p>Nosaukums: „A/S „Ventamonjaks” testēšanas laboratoriju modernizācija”</p> <p>Saņēmējs: A/S „Ventamonjaks”</p>	<p>Reorganizācijas rezultātā nodalīšanās ceļā tiek izveidota jauna sabiedrība, kurai tiek nodotas projektā iegādātās iekārtas un/vai izveidotā infrastruktūra.</p> <p>A/S „Ventamonjaks” tiek reorganizēta, izveidojot nodalošo sabiedrību - SIA „Ventamonjaks serviss”. Reorganizācija tiek pamatota ar nepieciešamību sasniegt stratēģiskos mērķus un diversificēt iespējamus riskus, lai nodrošinātu efektīvāku un lietderīgāku saimniecisko un finansiālo darbību.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A/S „Ventamonjaks” informē LIAA par paredzēto reorganizāciju. - LIAA pieprasa no A/S „Ventamonjaks” dokumentāciju par jaunizveidoto (nodalošo) sabiedrību un veikto reorganizāciju. - Tiek parakstīts līguma grozījums, kurā A/S „Ventamonjaks” tiek aizstāts ar SIA „Ventamonjaks serviss” kā granta finansējuma saņēmējs. 	
3.	<p>Projekta Nr.: 115000013</p> <p>Līguma Nr.: L-115-7</p> <p>Nosaukums:</p>	<p>Finansējuma saņēmēja – juridiskas personas reorganizācija, kuras rezultātā tiek izveidots viens vai vairāki meitas uzņēmumi ar 100% šīs juridiskās personas kapitāldaļām.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - SIA „Nelss” informē LIAA par paredzēto reorganizāciju. - LIAA ir sagatavojusi atzinumu par nosacījumiem un nepieciešamajiem iesniedzamajiem dokumentiem. Nosacījumi paredz, ka mantas atsavināšana no SIA „Nelss” ir iespējama, ja iegūstošā 	

	<p>„Dzelzceļa atzara un pievadceļu izbūve SIA „Nelss” Aizkraukles kokzāģētavā”</p> <p>Saņēmējs: SIA „Nelss”</p>	<p>SIA „Nelss” plāno veikt reorganizāciju, izveidojot meitas uzņēmumu SIA „Nelss Timber”, kam plānots nodot līguma saistības. Reorganizācija tiek pamatota ar nepieciešamību nodalīt kokmateriālu nozares uzņēmējdarbību.</p>	<p>sabiedrība pārņem visas līguma saistības un atbilst valsts atbalsta programmā izvirzītajām prasībām ES struktūrfondu projektu iesniedzējiem.</p>	<p>informācijai.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iesniegt LIAA ikgadējo pārskatu par saimnieciskās darbības rādītājiem, kas sastādīts saskaņā ar likumu „Par uzņēmumu gada pārskatiem” [...] projekta realizācijas laikā un piecus gadus pēc atbalsta summas saņemšanas par katru gadu [...]. - Līguma darbības laikā neiznomāt, neieķīlāt, neapgrūtināt ar lietu tiesībām un neatsavināt mantu, neslēgt kredītlīgumus un nedot garantijas savā vārdā trešajām personām, kuros kā galvnieka nodrošinājums tiek norādīta manta, un neveikt citas darbības, kuru rezultātā manta pilnīgi vai daļēji var nokļūt citas personas īpašumā, lietošanā vai valdījumā piecus gadus pēc atbalsta summas saņemšanas. Minētās darbības granta finansējuma saņēmējs ir tiesīgs veikt tikai attiecībā uz kredītiestādi, kas sniedz finansējumu līgumā atrunātā projekta realizācijai. (Šis punkts atbilstoši īstenoto aktivitāšu specifikai nav iekļauts līgumos par ERAF finansējuma piešķiršanu programmā „Dalība starptautiskajās izstādēs un tirdzniecības misijās” un līgumos par ESF finansējuma piešķiršanu.) - Līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu un zaudē spēku, kad ir pilnībā izpildītas visas līgumā noteiktās saistības, bet ne ātrāk kā piecus gadus pēc atbalsta summas izmaksas dienas.
4.	<p>Projekta Nr.: 126000094</p> <p>Līguma Nr.: L-126-149</p> <p>Nosaukums: „Alusdarītavas „Līvu alus” ražošanas paplašināšana atbilstoši starptautisko standartu un normatīvo aktu prasībām pārtikas produktu jomā”</p> <p>Saņēmējs: SIA „Grīģis un Co”</p>	<p>Īpašumtiesību uz iegādātajām iekārtām un/vai infrastruktūras objektiem nodošana citai juridiskai personai.</p> <p>SIA „Grīģis un Co” plāno pārdot alusdarītavu „Līvu alus” (kas ietver projekta laikā iegādātās iekārtas) citai komercsabiedrībai, nododot tai arī visas līguma saistības.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - SIA „Grīģis un Co” informē LIAA par paredzēto projekta ietvaros iegādāto iekārtu pārdošanu citai komercsabiedrībai. - LIAA pieprasa FM sniegt izvērtējumu par konkrēto gadījumu. - FM ir iesniegusi izvērtējumu LIAA, kurā minēts, ka mantas atsavināšana ir iespējama gadījumā, ja mantas ieguvējs pārņem visas līguma saistības par grantu shēmas projekta īstenošanu un mantas ieguvējs atbilst valsts atbalsta programmā izvirzītajām prasībām ES struktūrfondu projekta iesniedzējam. - LIAA pieprasa papildus informāciju un dokumentus no SIA „Grīģis un Co”. - LIAA ir sagatavojusi un nosūtījusi EM izvērtēšanai līguma grozījumus, kas paredz SIA „GDG Holdings” (pirms tam – SIA „Grīģis un Co”) līgumā noteiktās saistības un tiesības (t.sk. īpašumtiesības uz ražošanas iekārtām, kas iegūtas, izmantojot valsts atbalstu) nodot SIA „Līvu Alus”. 	<p>Pēc-projektu kontroles sistēma LIAA ir izstrādātas detalizētas pēc-projektu kontroles procedūras un metodika.</p>
5.	<p>Projekta Nr.: 314000010</p>	<p>Komercsabiedrība likvidēta pēc bankrota procedūras pabeigšanas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - LIAA konstatē, ka saskaņā ar publicēto informāciju laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” SIA „Gaisma” pēc bankrota procedūras ir 	

	<p>Līguma Nr.: L-314-15</p> <p>Nosaukums: „Mārketinga stratēģijas un attīstības programmu izstrāde uzņēmumam, kas specializējas divieļu ražošanā”</p> <p>Saņēmējs: SIA „Gaisma”</p>	<p>SIA „Gaisma” pēc bankrota procedūras tiek likvidēta (02.10.2007.), par ko komercsabiedrība nav informējusi LIAA.</p>	<p>likvidēta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - LIAA informē CFLA par konstatētajām neatbilstībām. 	
6.	<p>Projekta Nr.: 12400020</p> <p>Līguma Nr.: L-124-60</p> <p>Nosaukums: „SIA „EuroArti” ražošanas procesu automatizācija un modernizācija”</p> <p>Saņēmējs: SIA „EuroArti”</p>	<p>Komercsabiedrība pasludināta par maksātnespējīgu.</p> <p>SIA „EuroArti” ir pasludināta par maksātnespējīgu ar Rīgas Centra rajona 31.10.2007. tiesas spriedumu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - LIAA konstatē, ka saskaņā ar publicēto informāciju laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” SIA „EuroArti” ir pasludināta par maksātnespējīgu. - Balstoties uz noslēgtā līguma nosacījumiem, LIAA nolēmj lauzt līgumu (līgums ar ES atbalsta saņēmēju beidzas piecus gadus pēc pēdējā maksājuma veikšanas) un atgūt izmaksāto atbalsta summu LVL 749 539,05 apmērā. - Par pieņemto lēmumu LIAA informē SIA „EuroArti” un CFLA. 	
7.	<p>Projekta Nr.: 12400040</p> <p>Līguma Nr.: L-124-31</p> <p>Nosaukums: „SIA „Brocēnu keramika” keramikas flīžu rūpnīcas modernizācijas projekts”</p>	<p>Komercsabiedrība pārtraukusi ražošanu.</p> <p>SIA „Brocēnu keramika” pārtraukusi ražošanu, līdz ar to nenodrošinot projekta ilgtermiņa mērķu sasniegšanu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 2008.gada 15.janvārī veicot projekta kontroli, LIAA konstatēja, ka finansējuma saņēmēja darbība ir apturēta un ka ar valsts atbalstu iegādātās iekārtas netiek izmantotas projektā plānotās atbalstāmās darbības veikšanai. - Balstoties uz noslēgtā līguma nosacījumiem, LIAA nolēmj lauzt līgumu (līgums ar ES atbalsta saņēmēju beidzas piecus gadus pēc pēdējā maksājuma 	

	Saņēmējs: SIA „Brocēnu keramika”		veikšanas) un atgūt izmaksāto atbalsta summu LVL 1 000 000 apmērā. - Par pieņemto lēmumu LIAA informē SIA „Brocēnu keramika” un CFLA.	
--	--	--	--	--

4.1.6. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Lauku atbalsta dienests

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
1.	Projekta Nr.: 044120000003023 Līguma Nr.: 04/412000/0003/023 Nosaukums: „Atbalsts jaunajiem zemniekiem jaundibināmajai zemnieku saimniecībai „Lailas” Saldus rajona Zirņu pagastā” Saņēmējs: Z/S „Lailas”	Ugunsgrēkā iznīcināts un aizstāts inventārs (sējmašīna)	<ul style="list-style-type: none"> – Balstoties uz Policijas pārvaldes pirmstiesas izmeklēšanas atzinumu par to, ka Z/S „Lailas” amatpersonas nav vainīgas nodarījumā un kriminālprocess ir izbeigts, LAD noslēdz papildus vienošanos ar atbalsta saņēmēju par to, ka atbalsta saņēmējs par saviem līdzekļiem iegādājas jaunu sējmašīnu. – Z/S „Lailas” balstoties uz noslēgto vienošanos nosūta LAD maksājuma uzdevuma kopiju un rēķina kopiju par aizstātā inventāra iegādi. 	Par izmaiņu gadījumiem N/A Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm 2004.-2006.gadu plānošanas periodā tika noslēgti 3856 līgumi par ELVGF un ZVFI finansētu projektu īstenošanu. No tiem 2958 līgumos uz 2008.gada 14.martu bija veikts pēdējais maksājums. Jāņem vērā, ka no visiem noslēgtajiem līgumiem 196 līgumi tika laužti. Līdz 2007.gada 31.decembrim pēc-projektu kontroles ir veiktas 613 ELVGF un ZVFI finansētiem projektiem. Līgumu saistības Noslēgtajos līgumos starp LAD un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti: <ul style="list-style-type: none"> – Līdz 2013.gada 31.decembrim glabāt visu ar projekta īstenošanu saistīto dokumentāciju; – Nodrošināt LAD, citām ES struktūrfondu vadībā un uzraudzībā iesaistītajām institūcijām un ES institūcijām veikt uzraudzību un kontroli, finanšu kontroles un auditu projekta īstenošanas laikā un uzraudzības laikā, kas ir piecus gadus pēc pēdējā maksājuma veikšanas; – Nodrošināt brīvu piekļušanu projekta īstenošanas
2.	Projekta Nr.: 04/413001/0007/100 Līguma Nr.: 04/413001/0007/100 Nosaukums: „Kalnu pienotavas siera rūpnīcas izbūve” Saņēmējs:	Uzņēmuma pasludināšana par maksātnespējīgu	<ul style="list-style-type: none"> – LAD „Latvijas Vēstnesī” identificē to, ka uzņēmums ir pasludināts par maksātnespējīgu, vienpusēji lauž noslēgto līgumu ar atbalsta saņēmēju un iesniedz kreditora pieprasījumu uzņēmuma maksātnespējas procesa administratoram. 	Noslēgtajos līgumos starp LAD un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti: <ul style="list-style-type: none"> – Līdz 2013.gada 31.decembrim glabāt visu ar projekta īstenošanu saistīto dokumentāciju; – Nodrošināt LAD, citām ES struktūrfondu vadībā un uzraudzībā iesaistītajām institūcijām un ES institūcijām veikt uzraudzību un kontroli, finanšu kontroles un auditu projekta īstenošanas laikā un uzraudzības laikā, kas ir piecus gadus pēc pēdējā maksājuma veikšanas; – Nodrošināt brīvu piekļušanu projekta īstenošanas

	SIA „Ozols”		<p>objektam un ar to saistītajai dokumentācijai, sniegt LAD un attiecīgajām institūcijām visu pieprasīto informāciju un pierādīt to ar dokumentiem;</p> <p>– Projekta uzraudzības laikā piecus gadus pēc pēdējā maksājuma veikšanas neatsavināt īstenotā projekta ietvaros par sabiedriskā finansējuma līdzekļiem iegūtos pamatlīdzekļus.</p> <p>Pēc-projektu kontroles sistēma</p> <p>Pēc-projektu fiziskās kontroles tiek veiktas saskaņā ar MK 2006.gada 27.jūnija noteikumiem Nr.538 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina struktūrfondu finanšu kontroli un auditu” 17.punktu.</p> <p>LAD ir izstrādātas gan pēc-projektu fiziskās kontroles iekšējās procedūras, gan metodiskie norādījumi visiem atbalsta pasākumiem, proti, <u>LAD centrālajam pārvaldes aparātam</u>, „Pēc maksājumu kontroles procedūra VPD 4.prioritātes “Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” pasākumiem 4.3. Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga veicināšana, 4.4.6. Lauksaimniecības konsultāciju un saimniecību paplašināšanās pakalpojumu dienestu izveidošana, 4.7. Apmācības, 4.8. Zvejas intensitātes sabalansēšana, 4.10. Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes un mārketinga, zvejas ostu aprīkojuma un akvakultūras attīstība 4.10.1 Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes un mārketinga attīstība, 4.11. Piekrastes zvejas attīstība, sociāli ekonomiskie pasākumi, atbalsts zvejas aktivitāšu pagaidu pārtraukšanai un citas finansiālas kompensācijas, jaunu noieta tirgu apgušanas veicināšana un atbalsts ražotāju organizācijām 4.11.3. Jaunu noieta tirgu apgušanas veicināšana” - apstiprināta ar 13.02.2004. KD rīkojumu Nr.35 (pēdējie grozījumi 18.01.2008. ar rīkojumu Nr.6) un <u>Reģionālajām lauksaimniecības pārvaldēm</u> Pēc maksājumu kontroles procedūra VPD 4.prioritātes “Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” pasākumiem 4.1. Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos, 4.2.</p>
--	-------------	--	--

				<p><i>Atbalsts jaunajiem zemniekiem, 4.4. Lauku teritorijas pārveidošanas un attīstības veicināšana 4.4.1. Zemes uzlabošana, 4.4.2. Invaizīvo augu apkarošana un aizaugušās neizmantotās lauksaimniecības zemes attīrīšana no krūmājiem un invazīvajām nezālēm, 4.4.3. Lauksaimniecisko un lauksaimniecībai tuvo aktivitāšu dažādošana, 4.4.4. Investīcijas pamatpakalpojumu nodrošināšanai lauku iedzīvotāju un lauku ekonomikas vajadzībām, 4.4.5. Lauku tūrisma un amatniecības veicināšana, 4.5. Mežsaimniecības attīstība, 4.6. Vietējo rīcību attīstība (LEADER+ veida pasākums) 4.6.2. Integrētās lauku attīstības izmēģinājuma stratēģijas, 4.8. Zvejas intensitātes sabalansēšana, 4.9. Flotes atjaunošana un zvejas kuģu modernizēšana, 4.10. Zvejas un akvakultūras produktu pārstrādes un mārketinga, zvejas ostu aprīkojuma un akvakultūras attīstība 4.10.2. Zvejas ostu aprīkojuma attīstība, 4.10.3. Akvakultūras attīstība, 4.11. Neliela apjoma piekrastes zvejas attīstība, sociālekonomiskie pasākumi, jaunu noieta tirgu veicināšana un atbalsts ražotāju organizācijām 4.11.2. Sociālekonomiskie pasākumi (kuģu pirkšanas gadījumos)” apstiprināta ar 13.02.2004. KD rīkojumu Nr.25 (pēdējie grozījumi 31.01.2008. ar rīkojumu Nr.13).</i></p>
--	--	--	--	--

4.1.7. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Nodarbinātības valsts aģentūra

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
1.	<p>Projekta Nr.: VPD1/ESF/NVA/06/NP/5.4 .1./0001/0001</p> <p>Līguma Nr.: 2006/78</p> <p>Nosaukums: „Kurzemes plānošanas reģiona</p>	<p>Saistību pārņemšana no projekta īstenotāja</p> <p>Reorganizācijas rezultātā Biedrība „Kurzemes reģiona attīstības aģentūra” tiek pārveidota par Nodibinājumu „Kurzemes plānošanas reģions”. Tādēļ Kurzemes plānošanas reģiona ES</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Starp Kurzemes plānošanas reģionu (KPR) un Biedrību „Kurzemes reģiona attīstības aģentūra” tiek noslēgta vienošanās par saistību, kas izriet no Līguma par nacionālās programmas īstenošanu, nodošanu KPR. - Tiek noslēgts Patapinājuma līgums par pamatlīdzekļu nodošanu lietošanā, kurā KPR pārņem no biedrības aktīvus un 	<p>Par izmaiņu gadījumiem</p> <p>NVA pārstāvji uzsvēra nepieciešamību veidot juridisko regulējumu nozīmīgu izmaiņu gadījumā projektos, kuros ir veikts pēdējais maksājums, kas noteiktu iesaistīto pušu pienākumus un tiesības, kā arī informācijas apmaiņas mehānismus.</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm</p> <p>Uz 2008.gada 18.martu atklātu projektu iesniegumu</p>

	<p>ES struktūrfondu informācijas centra izveide un darbība”</p> <p>Saņēmējs: Biedrība „Kurzemes reģiona attīstības aģentūra”</p>	<p>struktūrfondu informācijas centram pēc reorganizācijas ir jāklūst par Kurzemes plānošanas reģiona struktūrvienību, kas jāreģistrē VID, jo finansējums tā darbības nodrošināšanai ar 2008.gada 1.janvāri tiek skaitīts Kurzemes plānošanas reģiona (KPR) kontā.</p>	<p>saistības.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiek sastādīts dokuments par minētā projekta atbildīgo kontaktpersonu un dokumentu glabāšanas vietu, kā arī kopsavilkums par projekta iegādāto pamatlīdzekļu uzskaiti. 	<p>konkursu rezultātā ir noslēgts 121 līgums, no kura 114 līgumu ietvaros ir veikts pēdējais maksājums. Nacionālo programmu ietvaros ir noslēgts 21 līgums, no kura 16 līgumos ir veikts pēdējais maksājums, un astoņi grantu shēmu līgumi, kuru īstenošana turpinās.</p> <p>Pēc-projektu pārbaudes NVA plāno uzsākt 2008.gada 3. ceturksnī.</p> <p>Līgumu saistības</p> <p>Noslēgtajos līgumos starp NVA un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Struktūrfonda finansējuma saņēmējs nodrošina ar projekta īstenošanu saistīto dokumentu uzglabāšanu [tiek uzskaitīti visi dokumenti]. Pēc projekta īstenošanas visus dokumentu oriģinālus struktūrfonda finansējuma saņēmējs glabā līdz 2016.gada 31.decembrim. – Starpniek institūcija, EK vai cita kompetenta institūcija veic izlases pārbaudes projekta īstenošanas vietā, struktūrfondu vadības sistēmas atbilstības un efektivitātes pārbaudes, izlases pārbaudes par struktūrfondu finansēto projektu struktūrfondu pieprasījuma un izdevumu deklarācijas atbilstību un struktūrfondu noslēguma izdevumu deklarāciju pārbaudes, finanšu pārbaudes vai auditus, kā arī citas pārbaudes. Minētās pārbaudes tiek veiktas saskaņā ar ES un LR tiesību aktiem. Minētās pārbaudes var veikt bez iepriekšējas informēšanas un informāciju pieprasīt visā līguma darbības laikā un līdz 2016.gada 31.decembrim. Pārbaudu skaits nav ierobežots. – Struktūrfonda finansējuma saņēmējs nodrošina, ka augstākminētās saistības ievēro tā apakšuzņēmēji, kuri iesaistīti projekta īstenošanā, un projekta sadarbības partneri.
--	---	---	--	---

				<p>Pēc-projektu kontroles sistēma Pēc-projektu kontroles sistēma ir noteikta NVA 10.procedūrā. Pēc-projektu kontrolē tiek konstatēts, vai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – projektā sasniegtie rezultāti tiek izmantoti projektā paredzētajā vietā un plānotās darbības veikšanai; – tiek nodrošināta projekta dokumentu oriģinālu un to atsavinājumu ar juridisku spēku uzglabāšana līdz 2016.gada 31.decembrim; – pamatlīdzekļi atrodas projekta īstenošanas vietā; – radītās vērtības tiek izmantotas saskaņā ar projekta mērķiem.
--	--	--	--	--

4.1.8. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Sabiedrības integrācijas fonds

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
1.	<p>Līguma un Projekta Nr.: VPD1/ESF/NVA/04/GS/3. 1.5.3/0001/0015/09</p> <p>Nosaukums: „Cilvēku ar garīga rakstura problēmām un garīgās attīstības traucējumiem iespējas darba tirgū un garīgo slimību destigmatizācijas nozīme diskriminācijas mazināšanā un iekļaujošas nodarbinātības politikas veidošanā”</p> <p>Saņēmējs: SIA „Market LAB”</p>	<p>Projekta īstenošanas nosaukuma maiņa</p> <p>Mainīts SIA „Market LAB” uzņēmuma nosaukums uz SIA „FACTUM”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Atbalsta saņēmējs SIF iesniedza jauno komersanta reģistrācijas apliecības apliecinātu kopiju. – Attiecīgās izmaiņas tika fiksētas SIF uzskaites sistēmā. 	<p>Par izmaiņu gadījumiem N/A</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm Uz 2007.gada 31.martu ir noslēgti 357 līgumi ar finansējuma saņēmējiem. No tiem uz 2008.gada 1.martu 201 līgumā ir veikts pēdējais maksājums. Uz 2008.gada 1.martu 29 projektiem ir veiktas pēc-projektu kontroles.</p> <p>Līgumu saistības Noslēgtajos līgumos starp SIF un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 7 mēnešu laikā pēc projekta beigām saņēmējam ir jāiesniedz SIF <i>ex-post</i> ziņojums par projekta ietekmi uz mērķa grupu situāciju; – Saņēmējam ir aizliegts pārdot, dāvināt vai atsavināt projekta ietvaros iegādātos pamatlīdzekļus piecus

				<p>gadus pēc projekta ieviešanas beigām;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Visi ar projekta īstenošanu saistītie dokumentu oriģināli ir jāglabā un jāsadarbojas ar pēc-projektu pārbaudi veicējiem (SIF vai tā pilnvarotiem pārstāvjiem, Valsts kontroli, EK, Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroju un Eiropas Auditoru tiesu) līdz 2013.gada 31.decembrim; - Finansējuma saņēmējs nodrošina to, ka augstākminēto nosacījumu ievēro arī finansējuma saņēmēja partneri un apakšuzņēmēji. <p>Pēc-projektu kontroles sistēma</p> <p>Sadaļa par pēc-projektu kontrolēm ir iekļauta SIF ESF projektu vadības procedūru rokasgrāmatā, pēc attiecīgo MK noteikumu pieņemšanas 2006.gada vidū (papildinājumi apstiprināti ar SIF direktora 21.03.2007. rīkojumu Nr.p-34) 8.nodaļas „Projektu uzraudzība un atskaitīšanās kārtība” 8.7. apakšnodaļa „Noslēguma pārbaudes projektu īstenošanas vietā”.</p>
--	--	--	--	---

4.1.9. Grantu shēmu apsaimniekotājs: Sociālo pakalpojumu pārvalde

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
-	-	-	-	<p>Par izmaiņu gadījumiem</p> <p>Šobrīd SPP rīcībā nav informācijas par to, vai un cik projektos ir notikušas būtiskas pārmaiņas pēc pēdējā maksājuma veikšanas. Šādi gadījumi nav fiksēti.</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm</p> <p>Uz 2008.gada 14.martu pavisam ir noslēgti 34 līgumi (ESF atbalsta aktivitātēs), no kuriem 6 līgumu ietvaros ir veikts pēdējais maksājums. ERAF atbalstītajās aktivitātēs ir noslēgti 16 līgumi, no kuriem 15 līgumu ietvaros ir veikts pēdējais maksājums.</p>

				<p>Pēc-projektu pārbaudes līdz šim vēl nav veiktas, bet ir plānotas sākot ar 2008.gada 1.septembri. Šobrīd noris īstenojamo projektu uzraudzība.</p> <p>Līgumu saistības Noslēgtajos līgumos starp SPP un finansējuma saņēmēju gan ESF, gan ERAF finansētajos projektos, attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Finansējuma saņēmējam ir jāuzglabā projekta līgumu un maksājumu dokumentācijas oriģināli, tajā skaitā [tiek uzskaitīti uzglabājami dokumenti] līdz 2016.gada 31.decembrim. – Finansējuma saņēmējs tiek informēts par SPP un citu kompetentu institūciju tiesībām veikt izlases pārbaudes projekta īstenošanas vietās, struktūrfondu vadības sistēmas atbilstības un efektivitātes pārbaudes, izlases pārbaudes par struktūrfonda finansēto projektu finansējuma pieprasījuma un izdevumu deklarācijas atbilstību, kā arī veic jebkuras citas pārbaudes, finanšu kontroles vai auditus. Šīs pārbaudes var tikt veiktas un finansējuma saņēmēja pienākums ir sniegt informāciju visā līguma darbības laikā un līdz 2016.gada 31.decembrim. <p>Pēc-projektu kontroles sistēma Pārbažu pēc pēdējā maksājuma veikšanas organizācija iekļauta SPP iekšējā normatīvajā aktā „Kārtība, kādā veic izlases veida pārbaudes grantu shēmu projektu īstenošanas vietās”, kas izdota saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72.panta pirmās daļas 2.punktu. SPP norāda, ka nepieciešams stiprināt cilvēkresursu kapacitāti pēc-projektu kontroles funkcijas nodrošināšanai.</p>
--	--	--	--	--

4.1.10. Otrā līmeņa starpniekinstitūcija: Valsts izglītības attīstības aģentūra

Nr.	Projekts	Izmaiņas apraksts	Pielietotais risinājums	Komentāri
-	-	-	-	<p>Par izmaiņu gadījumiem Šobrīd VIAA rīcībā nav informācijas par to, vai un cik projektos ir notikušas būtiskas pārmaiņas pēc pēdējā maksājuma veikšanas.</p> <p>Statuss par projektiem un pēc-projektu kontrolēm Uz 2008.gada 18.martu pavisam ar finansējuma saņēmējiem ir noslēgti 683 līgumi, no kuriem 302 līgumos ir veikts pēdējais maksājums.</p> <p>Pēc-projektu kontroles VIAA plāno uzsākt 2008.gada 4. ceturksnī.</p> <p>Līgumu saistības Noslēgtajos līgumos starp VIAA un finansējuma saņēmēju attiecībā uz finansējuma saņēmēja saistībām pēc projekta īstenošanas līgumā ir minēti šādi aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aizliegums atsavināt par SF līdzekļiem iegādātos pamatlīdzekļus piecus gadus pēc projekta īstenošanas beigām. Ja šos pamatlīdzekļus pēc projekta īstenošanas beigām izmanto saimnieciskās darbības veikšanai, finansējuma saņēmējam jānodrošina, lai tie vismaz piecus gadus pēc projekta īstenošanas beigām tiktu izmantoti atbilstoši SF finansējuma piešķiršanas mērķim. - Finansējuma saņēmējs nodrošina, lai projekta partneri, kas projekta ietvaros ir saņēmuši finansējumu, ievēro prasības, kas, pamatojoties uz līgumu, ir saistošas finansējuma saņēmējam. - Finansējuma saņēmējs visu ar projektu īstenošanu saistīto dokumentu oriģinālus uzglabā līdz 2016.gada 31.decembrim.

				<p>– Finansējuma saņēmējam pēc projekta īstenošanas ir pienākums sadarboties un sniegt informāciju VIAA, EK un citu kompetentu institūciju pārstāvjiem projektu pārbaūžu laikā, kas var tikt īstenotas līdz 2016.gada 31.decembrim.</p> <p>Pēc-projektu kontroles sistēma VIAA ir izstrādāta Procedūra PR-PUKN-2, kas nosaka izlases veida pārbaudes projektu īstenošanas vietās (apstiprināta 2007.gada 19.oktobrī). Procedūra ir izstrādāta saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 73.panta pirmās daļas 6.punktu un MK 2006.gada 27.jūnija noteikumiem Nr.545 „Kārtība, kādā ES struktūrfondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina struktūrfondu ieviešanu un grozījumu izdarīšanu plānošanas dokumentos” 9.punktu. Papildus tam ir izstrādāta metodika jeb „pārbaudes lapa” pārbaudēm projektu īstenošanas vietās.</p>
--	--	--	--	--

4.2. KOPSAVILKUMS PAR PROJEKTU IZMAIŅU GADĪJUMIEM

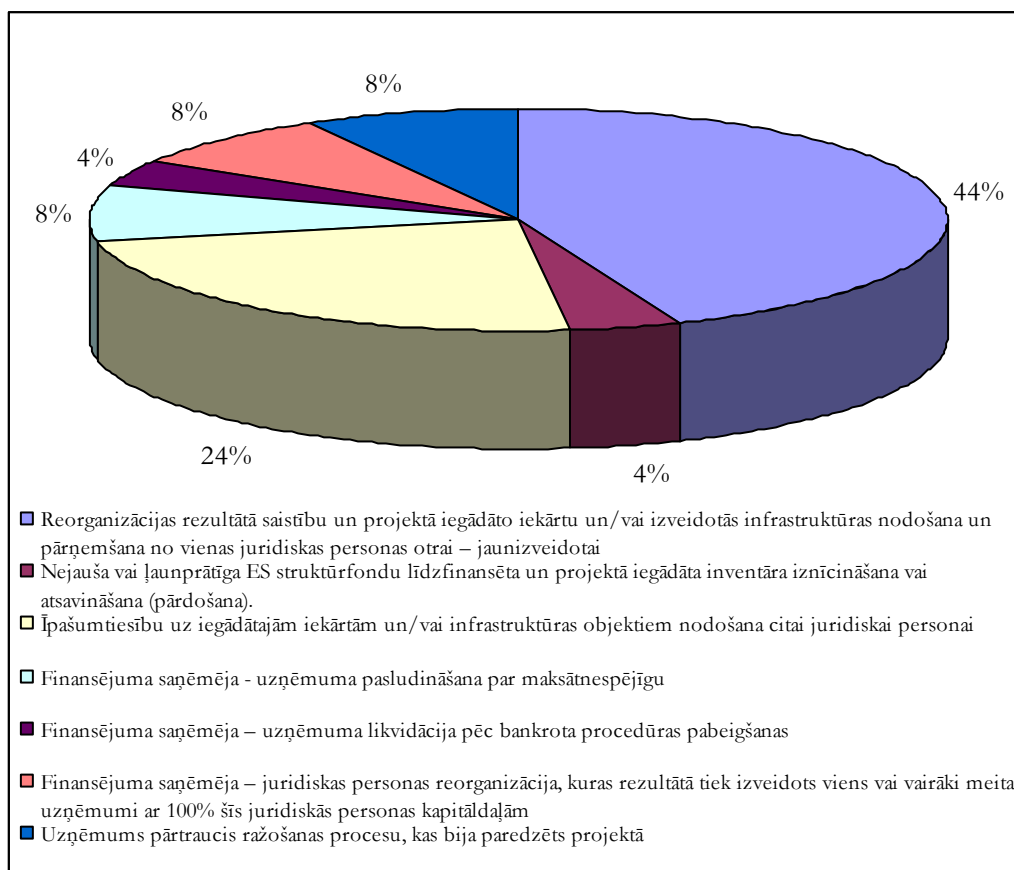
4.2.1. Projektu izmaiņu gadījumu veidi

Interviju un projektu dokumentācijas analīzes rezultātā identificēti 12 gadījumu veidi, kas varētu tikt uzskatīti par būtiskām pārmaiņām, ja tie ietekmē projekta būtību vai īstenošanas nosacījumus un sniedz nepamatotas priekšrocības finansējuma saņēmējam. Viens identificētais gadījumu veids – izmaiņas nosaukumā – nevar tikt uzskatīts par būtiskām pārmaiņām un tādēļ tas nav iekļauts tālākā analīzē. Septiņi no divpadsmit gadījumu veidiem jau ir konstatēti Latvijā, bet pārēji pieci ir teorētiski iespējami, vadoties pēc tā, kādas izmaiņas skārušas vēl īstenošanas procesā esošos projektus. Šie gadījumu veidi, kas tiks aplūkoti tālākā analīzes procesā, ir šādi:

- Likvidācijas rezultātā saistību un projektā iegādāto iekārtu un/vai izveidotās infrastruktūras nodošana un pārņemšana no vienas juridiskas personas otrai – jaunizveidotai;
- Reorganizācijas rezultātā saistību un projektā iegādāto iekārtu un/vai izveidotās infrastruktūras nodošana un pārņemšana no vienas juridiskas personas otrai – jaunizveidotai;
- Nejauša vai ļaunprātīga ES struktūrfondu līdzfinansēta un projektā iegādāta inventāra iznīcināšana vai atsavināšana (pārdošana);
- Īpašumtiesību uz iegādātajām iekārtām un/vai infrastruktūras objektiem nodošana citai juridiskai personai;
- Par ES struktūrfondu izveidotās infrastruktūras iznomāšana vai nodošana apsaimniekošanā citai juridiskai personai ar pāreju no publiskā uz privāto sektoru;
- Pakalpojumu tarifu maiņa par ES struktūrfondu izveidotajai infrastruktūrai, kas tika ņemti par pamatu aprēķinot ES struktūrfondu finansējumu;
- Finansējuma saņēmēja - uzņēmuma pasludināšana par maksātnespējīgu;
- Finansējuma saņēmēja – uzņēmuma likvidācija pēc bankrota procedūras pabeigšanas;
- Finansējuma saņēmēja – juridiskas personas reorganizācija, kuras rezultātā tiek izveidots viens vai vairāki meitas uzņēmumi ar 100% šīs juridiskās personas kapitāldaļām;
- Par ES struktūrfondu līdzekļiem iegādātais pamatlīdzeklis netiek glabāts 5 gadus pēc pēdējā maksājuma saņemšanas;
- Finansējuma saņēmēja un/vai iegādāto iekārtu vietas maiņa no īpaši atbalstāmas teritorijas uz citu;
- Uzņēmums pārtraucis ražošanas procesu, kas bija paredzēts projektā.

Visu Latvijā konstatēto septiņu izmaiņu gadījumu proporcionālais sadalījums apkopots Grafikā 1, taču divi, līdz šim visbiežāk konstatētie izmaiņu gadījumi no septiņiem ir:

- Reorganizācijas rezultātā saistību un projektā iegādāto iekārtu un/vai izveidotās infrastruktūras nodošana un pārņemšana no vienas juridiskas personas otrai – jaunizveidotai un
- Īpašumtiesību uz iegādātajām iekārtām un/vai infrastruktūras objektiem nodošana citai juridiskai personai.

Grafiks 1 Izmaiņu gadījumu proporcionālais sadalījums

4.2.2. Projektu izmaiņu gadījumu korelatīvie aspekti

Tā kā līdz šim Latvijā vairākas institūcijas nav uzsākušas sistemātisku pēc-projektu kontroli ES Struktūrfondu 2004-2006.gadu plānošanas perioda projektiem, nav iespējams veikt pilnvērtīgu analīzi par to, kādi aspekti varētu būt ietekmējuši izmaiņu gadījumu skaitu, jo nav pieejama visaptveroša informācija par tām pārmaiņām, kuras notikušas piecu gadu laikā pēc projekta pēdējā maksājuma veikšanas. Tādēļ tālāk izteiktie apgalvojumi un secinājumi balstās tikai uz pieejamiem datiem un nākotnē var tikt atspēkoti, veicot analīzi uz visaptverošas informācijas bāzes.

Kā izriet no „Izmaiņu gadījumu kopsavilkuma pa institūcijām” (kopsavilkuma tabulu skatīt zemāk), puse no pētījumā iekļautajām institūcijām neuzrāda nevienu gadījumu ar projektiem, kuros piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas notikušas izmaiņas. Četras no šīm institūcijām – VM, CFLA, NVA un SPP - vēl nav uzsākušas pēc-projektu kontroles, taču SIF, lai arī tās jau sistemātiski veic, nav konstatējis nevienu izmaiņu gadījumu. To institūciju vidū, kuras ir identificējušas projektus ar izmaiņu gadījumiem piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam, sistemātiskas pēc-projektu kontroles notiek VRAA (veiktas 156 pārbaudes), LIAA (veiktas 69 pārbaudes) un LAD (veiktas 613 pārbaudes). Savukārt, NVA un SM, kuras uzrāda attiecīgi vienu un divus gadījumus, pēc-projektu kontroles vēl nav uzsākušas, bet informāciju par izmaiņu gadījumiem NVA saņēma no attiecīgā ES atbalsta saņēmēja, savukārt SM gadījumā abu projektu īstenošana bija pati SM.

Izmaiņu gadījumu kopsavilkums pa institūcijām

Nr.	Izmaiņu gadījums	SM	VM	VRAA	CFLA	LIAA	LAD	NVA	SIF	SPP	VIAA	KOPĀ
1.	Likvidācijas rezultātā saistību un projektā iegādāto iekārtu un/vai izveidotās infrastruktūras nodošana un pārņemšana no vienas juridiskas personas otrai – jaunizveidotai.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Reorganizācijas rezultātā saistību un projektā iegādāto iekārtu un/vai izveidotās infrastruktūras nodošana un pārņemšana no vienas juridiskas personas otrai – jaunizveidotai.	0	0	0	0	10	0	1	0	0	0	11
3.	Nejausa vai ļaunprātīga ES struktūrfondu līdzfinansēta un projektā iegādāta inventāra iznīcināšana vai atsavināšana (pārdošana).	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
4.	Īpašumtiesību uz iegādātajām iekārtām un/vai infrastruktūras objektiem nodošana citai juridiskai personai.	2	0	0	0	4	0	0	0	0	0	6
5.	Par ES struktūrfondu izveidotās infrastruktūras iznomāšana vai nodošana apsaimniekošanā citai juridiskai personai ar pāreju no publiskā uz privāto sektoru.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Pakalpojumu tarifu maiņa par ES struktūrfondu izveidotajai infrastruktūrai, kas tika ņemti par pamatu aprēķinot ES struktūrfondu finansējumu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	Finansējuma saņēmēja - uzņēmuma pasludināšana par maksātnespējīgu.	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
8.	Finansējuma saņēmēja – uzņēmuma likvidācija pēc bankrota procedūras pabeigšanas.	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
9.	Finansējuma saņēmēja – juridiskas personas reorganizācija, kuras rezultātā tiek izveidots viens vai vairāki meitas uzņēmumi ar 100% šīs juridiskās personas kapitāldaļām.	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
10.	Par ES struktūrfondu līdzekļiem iegādātais pamatlīdzeklis netiek glabāts 5 gadus pēc pēdējā maksājuma saņemšanas.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	Finansējuma saņēmēja un/vai iegādāto iekārtu vietas maiņa no īpaši atbalstāmas teritorijas uz citu.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	Uzņēmums pārtraucis ražošanas procesu, kas bija paredzēts projektā.	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
KOPĀ		2	0	2	0	18	2	1	0	0	0	25

Analizējot projektu dokumentāciju un interviju rezultātus, var secināt, ka lielākajā daļā gadījumu projekta īstenotāji-labuma saņēmēji paši ir vērsušies pie atbildīgās institūcijas, informējot par gaidāmajām pārmaiņām organizācijā (visbiežāk - komercsabiedrībā) un lūdzot veikt nepieciešamās juridiskās korekcijas līgumos. No tā izriet, ka pēc-projektu kontroles nav vienīgais mehānisms, kā tiek identificēti projekti, kam notikušas izmaiņas piecus gadus pēc pēdējā maksājuma veikšanas. Līdz šim pieejamie dati neapstiprina korelāciju starp veikto pēc-projektu kontroli un izmaiņu gadījumu skaitu. Taču pētījuma autori uzskata, ka, būtiski pieaugot pēc-projektu kontroli skaitam, šāda korelācija varētu parādīties.

Izvērtējot pēc-projektu kontroles metodoloģiju un procedūras tām institūcijām, kuras jau šobrīd veic pēc-projektu kontroles (LIAA, VRAA, LAD un SIF), būtiski minēt šādus aspektus:

- LIAA un VRAA plāno veikt pēc-projektu kontroles par visiem noslēgtajiem līgumiem;
- VRAA, LIAA un LAD veic visu projektu pārbaudes arī projekta īstenošanas laikā;
- Veicot pārbaudes saskaņā ar ikvienu no augstāk minēto institūciju metodoloģijām, ir iespējams noskaidrot, vai projektā notikuši izmaiņu gadījumi.

Pētījuma autori neatrada korelāciju starp izmaiņu gadījumu biežumu un pielietotajām projektu kontroles metodēm. Piemēram, kamēr VRAA ir veicis visu projektu pārbaudes to īstenošanas laikā un tādējādi varētu šķist, ka tas izskaidro nelielo izmaiņu gadījumu skaitu, tikmēr LAD nav veicis projektu pārbaudes to īstenošanas laikā, taču arī šai institūcijai izmaiņu gadījumu skaits ir neliels. LIAA projektu pārbaudes īstenošanas laikā neveic un izmaiņu gadījumu skaits šīs institūcijas administrētajiem projektiem ir visaugstākais. Niansēs atšķirīgās procedūras nevar būt par pamatu tam, ka, kvalitatīvi veicot pēc-projektu kontroli, netiek konstatēti izmaiņu gadījumi.

Izanalizējot līguma nosacījumu iespējamo saistību ar izmaiņu gadījumu biežumu institūciju administrētajos projektos, kuros līdz šim ir veiktas sistemātiskas pēc-projektu pārbaudes (LIAA, VRAA, LAD un SIF), pētījuma autori secināja, ka:

- Visdetalizētākie un stingrākie līgumi ir izstrādāti LIAA, kam seko VRAA līgumi (ne tik liela detalizācijas pakāpe, taču vienlīdz stingri nosacījumi);
- LAD līguma nosacījumi nav tik stingri, kā arī tie nav tik detalizēti;
- NVA līgumos nav ietverts nosacījums par projektos iegādātā īpašuma paturēšanu projekta īstenotāja īpašumā piecus gadus pēc pēdējā maksājuma veikšanas.

Tādējādi pētījuma autori var apstiprināt korelāciju starp detalizētiem un stingriem līguma nosacījumiem un augstu izmaiņu gadījumu skaitu (skatīt LIAA gadījumu).

4.3. SECINĀJUMI

Projektu izmaiņu gadījumu analīzes rezultātā var izdarīt šādus secinājumus:

- Četras no desmit pētījumā ietvertajām ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītajām institūcijām līdz šim ir uzsākušas ES fondu pēc-projektu kontroli, bet pārējās to plāno uzsākt līdz 2008.gada 3. vai 4.ceturksnim.
- Visām otrā līmeņa starpniekinstitūcijām un grantu shēmu apsaimniekotājiem ir izstrādāta metodoloģija vai procedūras pēc-projekta kontroli veikšanai, taču to

detalizācijas pakāpe atšķiras. Pirmā līmeņa starpniekinstitūcijas – Satiksmes Ministrija un Vides ministrija, - kas uzrauga Kohēzijas fondu projektus, metodoloģiju plāno izstrādāt līdz 2008.gada 4.ceturksnim.

- Apzināto gadījumu skaits par izmaiņām projektos piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam uz 2008.gada martu ir salīdzinoši neliels un nevar tikt uzskatīts par izsmelošu. Tam pamatā ir divi aspekti: pirmkārt, daļai no 2004.-2006.gadu plānošanas perioda projektiem vēl nav veikts pēdējais maksājums un, otrkārt, projektu skaits, kuriem veiktas pēc-projektu kontroles, vēl ir neliels – līdz šim pārbaudīti apmēram 15% no projektiem, kuriem ir veikts pēdējais maksājums.
- Līdz šim Latvijas praksē notikuši septiņi dažādi izmaiņu gadījumi, no kuriem visbiežāk konstatētie ir: (i) reorganizācijas rezultātā saistību un projektā iegādāto iekārtu un/vai izveidotās infrastruktūras nodošana un pārņemšana no vienas juridiskas personas otrai – jaunizveidotai un (ii) īpašumtiesību uz iegādātajām iekārtām un/vai infrastruktūras objektiem nodošana citai juridiskai personai.
- Situācija, ka vairākas institūcijas nav uzsākušas sistemātisku pēc-projektu kontroli ES Struktūrfondu 2004-2006.gadu plānošanas perioda projektiem, ierobežo pilnvērtīgas analīzes veikšanu par to, kādi aspekti varētu būt ietekmējuši izmaiņu gadījumu skaitu.
- Veicot analīzi uz pieejamo datu pamata galveno pārmaiņu ietekmējošo faktoru kontekstā, izriet trīs galvenie secinājumi. Pirmkārt, nepastāv korelācija starp veikto pārbaužu skaitu un identificēto izmaiņu gadījumu skaitu. Otrkārt, pielietotajai metodoloģijai (jo īpaši attiecībā uz to, vai projektu kontroles tiek veiktas arī projektu īstenošanas laikā) nav ietekmes uz identificēto izmaiņu skaitu. Treškārt, var apstiprināt korelāciju starp stingriem un detalizētiem līguma nosacījumiem un augstu identificēto izmaiņu gadījumu skaitu (LIAA gadījums).

5. IETEIKUMI

Balstoties uz secinājumiem pēc tiesību aktu un projektu izmaiņu gadījumu analīzes, attiecībā uz būtiskām pārmaiņām projektos piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas iesakām sekojošo:

1. Līgumos ar atbalsta saņēmējiem 2007.-2013.gadu plānošanas periodam, iekļaut tādus nosacījumus, kas atbalsta saņēmējam uzliek par pienākumu neveikt būtiskas pārmaiņas Regulas Nr.1083/2006 57.panta izpratnē.

Līgumos ar atbalsta saņēmējiem iesakām paredzēt atbalsta saņēmēju tiesības veikt atsavināšanu vai citas darbības ar īpašumu gadījumos, kad šīs darbības neietekmē projekta būtību vai īstenošanas nosacījumus un nesniedz nepamatotas priekšrocības. Tomēr paredzot šādas tiesības, ir jāņem vērā nepieciešamība neveicināt šādu atbalsta saņēmēju rīcību, tā kā katrā šādā gadījumā atbildīgajai iestādei ir jāveic analīze par to, vai darbības ar īpašumu rada nevēlamās sekas un līdz ar to ir nepieļaujamas. Tādēļ piemērotākais veids, kādā paredzēt atbalsta saņēmēju tiesības veikt atsavināšanu vai citas darbības ar īpašumu, un tanī pat laikā nemudināt atbalsta saņēmējus veikt šādas darbības, būtu paredzēt līgumos sekojošus nosacījumus:

- 1) atbalsta saņēmēja pienākumu nepārdot, nedāvināt, neizīrēt, neiznomāt, nemainīt, neaizdot, nepatapināt, neieķīlāt, citādi neatsavināt un neapgrūtināt īpašumu, kas iegādāts izmantojot atbalsta līdzekļus, vai īpašumu, kas citādi guvis labumu no

atbalsta, kā arī neveikt citas darbības, kuru rezultātā īpašums pilnīgi vai daļēji var nokļūt citas personas īpašumā vai valdījumā;

- 2) saņēmēja tiesības prasīt iepriekš minēto līguma nosacījumu (nepārdot, nedāvināt, neizīrēt, neiznomāt, nemainīt, neaizdot, nepatapināt, neieķīlāt,) grozīšanu, gadījumos, kad atbalsta saņēmēja iecerētās darbības neizraisa noteiktas sekas – tās neietekmē darbības būtību, neietekmē īstenošanas nosacījumus un nesniedz nepamatotas priekšrocības;
- 3) atbildīgās iestādes pienākumu piekrist līguma grozījumiem gadījumos, kad atbalsta saņēmēja iecerētās darbības neizraisa nevēlamās sekas – tās neietekmē atbalstāmās darbības būtību, neietekmē īstenošanas nosacījumus un nesniedz uzņēmumam nepamatotas priekšrocības.

Līgumi ar šādiem nosacījumiem ļautu atbalsta saņēmējiem veikt darbības, ar kurām tie saskaras praksē un kuras nav uzskatāmas par būtiskām pārmaiņām Kopienas tiesību izpratnē. Tanī pat laikā nosacījumi ļauj atbildīgajai iestādei nepieļaut īpašuma atsavināšanu vai citas darbības, ja tās ir atzīstamas par būtiskām pārmaiņām. Visbeidzot, šādi līgumu nosacījumi nemudinātu atbalsta saņēmējus veikt izmaiņas ar īpašumu, jo katrā šādu izmaiņu gadījumā ir nepieciešams grozīt līguma nosacījumus.

2. Veikt grozījumus MK noteikumos Nr.440 un Nr.538

Iesakām veikt grozījumus MK noteikumu Nr.440 23.punktā un MK noteikumu Nr.538 17.punktā, izsakot tos sekojošā redakcijā:

„Sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde (MK noteikumi Nr.440), grantu shēmas apsaimniekotājs vai otrā līmeņa starpniekinstitūcija (MK noteikumi Nr.538) pārliecinās arī par to, vai ir radušās būtiskas pārmaiņas Regulas Nr.1083/2006 57.panta un Regulas 1260/1999 30.panta izpratnē, t.i., vai:

1. Ir notikušas izmaiņas ar īpašumu, kas iegādāts, izmantojot atbalsta līdzekļus, vai īpašumu, kas guvis labumu no atbalsta. Īpašums ir:

- 1.1. Uzdāvināts;
- 1.2. Aizdots;
- 1.3. Patapināts;
- 1.4. Pārdots vai citādi atsavināts;
- 1.5. Apmainīts;
- 1.6. Iznomāts vai izīrēts;
- 1.7. Nodots citu personu valdījumā;
- 1.8. Ieķīlāts;
- 1.9. Iznīcināts vai bojāts tādā apmērā, ka nav lietojams paredzētajām darbībām.

2. Atbalsta saņēmējs ir pārtraucis produktīvo darbību. Atbalsta saņēmējs ir:

- 2.1. Likvidēts maksātnespējas procesa rezultātā;
- 2.2. Pārtraucis atbalsta līgumā paredzētās darbības īstenošanu;
- 2.3. Pilnībā vai daļēji pārvietots uz citu valsti;
- 2.4. Pilnībā vai daļēji pārvietots uz citu administratīvo teritoriju valsts iekšienē, uz kuru attiecas atšķirīgi atbalsta nosacījumi;
- 2.5. Sadalīts reorganizācijas procesā.

Sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde (MK noteikumi Nr.440), grantu shēmas apsaimniekotājs vai otrā līmeņa starpniekinstitūcija (MK noteikumi Nr.538) konstatē, ka minētās darbības rada būtiskas pārmaiņas, tikai tad, ja tās:

- Ietekmē atbalstāmās darbības būtību;
- Ietekmē atbalstāmās darbības īstenošanas nosacījumus;
- Sniedz nepamatotas priekšrocības.”

3. Izveidot vienotu sistēmu un procedūras pēc-projektu pārbaūžu veikšanai

Iesakām izveidot vienotu sistēmu un procedūras visām atbildīgajām iestādēm par to, kā un kad tiek veiktas pēc-projektu pārbaudes, t.sk. izstrādāt kritērijus, pēc kuriem tiek atlasīti projekti pēc-projektu pārbaūžu veikšanai gadījumos, kad projektu lielā skaita dēļ nav iespējams veikt pārbaudes visiem pabeigtajiem projektiem vai arī pārbaudes ir jāveic atkārtoti vai vairākkārt.

6. NOBEIGUMS

Šajā ziņojumā sniegtā analīze un secinājumi par būtiskām pārmaiņām projektos piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas atbalsta saņēmējam gan no tiesību aktu interpretācijas viedokļa, gan arī konkrētiem, Latvijas praksē līdz šim fiksētiem projektu izmaiņu gadījumiem tiks izmantota par pamatu metodoloģiskas rokasgrāmatas izstrādei ES fondu vadībā iesaistītām institūcijām par nosacījumiem, kuru īstenošanas rezultātā projektā tiek veiktas būtiskas pārmaiņas un par šādu nosacījumu izvērtēšanu un lēmuma pieņemšanu. Šī metodika tiks izstrādāta modelējot un detalizētāk skaidrojot šī ziņojuma 3.5.sadaļas secinājumos no tiesību aktu viedokļa minētos teorētiskos projektu izmaiņu gadījumus kombinējot tos ar šī ziņojuma 4.3.sadaļas secinājumos minētajiem, līdz šim Latvijā konstatētajiem projektu izmaiņu gadījumiem, kā arī skaidrojot, kuri gadījumi uzskatāmi par būtiskām pārmaiņām un kuri nē, un kādi būtu to piemērojamie risinājumi.

PIELIKUMS Nr.1: IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS

ES normatīvie akti:

Eiropas Kopienas dibināšanas līgums, OV C 325, 2002. gada 24. decembris.

Regula 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999, OV L 210, 31.7.2006.

Padomes Regula (EK) Nr.1260/1999 (1999.gada 21.jūnijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par struktūrfondu, OV L 161/1, 26.06.1999.

Council Regulation No 4253/88 of 19 December 1988, laying down provisions for implementing Regulation (EEC) No 2052/88 as regards coordination of the activities of the different Structural Funds between themselves and with the operations of the European Investment Bank and the other existing financial instruments, OV L 374, 31.12.1988.

Komisijas Regula (EK) 1828/2006, kas paredz noteikumus par to, kā īstenot Padomes Regulu (EK) 1083/2006 un Padomes Regulu (EK) 1080/2006 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, OV L 371/1, 27.12.2006.

Regula 1080/2006 (2006. gada 5. jūlijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Regulas 1783/1999 atcelšanu, OV, L 210, 31/07/2006.

Regula 1084/2006 (2006. gada 11. jūlijs) par Kohēzijas fonda izveidi un Regulas 1164/94 atcelšanu, OV, L 210, 31.7.2006.

Regula (EK) Nr. 1164/94 par Kohēzijas fonda izveidi, OV, L 130, 25/05/1994

Komisijas Regula (EK) Nr. 1685/2000 (2000. gada 28. jūlijs), ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1260/1999 attiecībā uz izdevumu kompensējamību Struktūrfondu līdzfinansētās darbībās, OV L 193/39, 29.07.2000.

Komisijas Regula (EK) Nr. 448/2004 (2004. gada 10. marts), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1685/2000, kas nosaka sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1260/1999 attiecībā uz izdevumu piemērotību Struktūrfondu līdzfinansētās darbībās un atceļ Regulu (EK) Nr. 1145/2003, OV L 72/66, 11.03.2004.

Komisijas Regula (EK) Nr. 16/2003 (2003. gada 6. janvāris), ar ko paredz īpašus, sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr. 1164/94 piemērošanai attiecībā uz izdevumu atbilstīgumu Kohēzijas fonda daļēji finansētu pasākumu kontekstā, OV L 2/7, 07.01.2003.

Latvijas normatīvie akti:

15.02.2007 likums "Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likums".

08.12.2005 likums "Eiropas Savienības struktūrfondu vadības likums".

05.02.2008 MK noteikumi Nr.65 „Par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”.

07.08.2007 MK noteikumi Nr.529 „Kārtība, kādā nodrošina revīzijas iestādes funkcijas Eiropas Savienības fondu vadībā”.

31.07.2007 MK noteikumi Nr.524 „Eiropas Savienības fondu vadības un kontroles sistēmas izveidošanas prasības”.

17.07.2007 MK noteikumi Nr.500 „Kārtība, kādā ziņo par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā konstatētajām neatbilstībām, pieņem pārvaldes lēmumu par piešķirtā finansējuma izlietojumu un atgūst neatbilstošos izdevumus”.

10.07.2007 MK noteikumi Nr.484 „Kārtība, kādā publisko informāciju par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektiem”.

10.07.2007 MK noteikumi Nr.483 „Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība”.

03.07.2007 MK noteikumi Nr.473 „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmas izveidošanas un izmantošanas kārtība”.

26.06.2007 MK noteikumi Nr.440 „Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā”.

04.07.2006 MK noteikumi Nr.549 „Noteikumi par Eiropas Savienības struktūrfondu projektu iesniegumu vērtēšanas kārtību un kritērijiem”.

27.06.2006 MK noteikumi Nr.544 „Kārtība, kādā ziņo par struktūrfondu finansēto projektu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām un pieņem lēmumu par piešķirtā finansējuma izlietojumu”.

27.06.2006 MK noteikumi Nr.538 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina struktūrfondu finanšu kontroli un auditu”.

20.06.2006 MK noteikumi Nr.501 „Kārtība, kādā struktūrfondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina struktūrfondu uzraudzību un izvērtēšanu”.

16.08.2005 MK noteikumi Nr.601 „Par Eiropas Komisijas un Latvijas Republikas administratīvo līgumu par sadarbību struktūrfondu auditēšanā”.

13.04.2004 MK noteikumi Nr.298 „Noteikumi par kārtību, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno un uzrauga no Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļiem finansētos projektus”.

04.04.2006 MK noteikumi Nr.271 "Kārtība, kādā veicamas pārbaudes no Kohēzijas fonda līdzekļiem finansēto projektu īstenošanas vietās".

EKT un PIT lietas:

93/71 *Leonesio*, [1972] ECR 287.

39/72 *Komisija pret Itāliju*, [1973] ECR 101.

34/73 *Variola v Amministrazione Italiana delle Finanze*, [1973] ECR 981.

128/78 *Komisija pret Lielbritāniju*, [1979] ECR 419.

6/64 *Costa v ENEL*, [1964] ECR 585.

11/70 *Internationale Handelsgesellschaft*, [1970] ECR 1125.

C-15/06 *Regione Siciliana v Commission* [2007] ECR I-02591.

C-199/06 *Centre d'exportation du livre français (CELF), Ministre de la Culture et de la Communication v Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE)*, [2008] ECR 0000.

50/76, *Amsterdam Bulb BV v Produktschap voor Siergewassen* [1977] ECR 137.

C-63/93 *Duff and Others v Minister for Agriculture and Food, Ireland, and the Attorney General* [1996] ECR I-569.

2/75 *Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel v C. Mackprang*, [1975] ECR 00607.

T-290/02 *Associazione Consorzi Tessili v. Commission* [2004] ECR II-03085.

T-180/01, *Euroagri Srl pret Komisiju*, [2004] ECR, II-00369.

T-216/96 *Conserva Italia v Commission* [1999] ECR II-3139.

T-151/99 *Tecnagrind v Commission* [2002] ECR II-4547.

T-340/00 *Comunità montana della Valnerina v Commission* [2003] ECR II-811.

T-81/95 *Interhotel v Commission* [1997] ECR II-1265.

T-151/98 *CCRE v Commission* [2000] ECR II-167.

T-374/04 *Vācija pret Komisiju*, [2007] ECR 0000.

T-72/99 *Mayer v Commission*, [2000] ECR II-02521.

T-126/97 *Sonasa v Commission*, [1999] ECR II-2793.

PIELIKUMS Nr.2: INTERVĒTO PERSONU SARAKSTS

Nr.	Institūcija	Pārstāvis
1.	Satiksmes ministrija	Māra Tapiņa, Investīciju departamenta direktore Olga Sergejeva, Investīciju departamenta direktores vietiece Inguna Lulle, Iekšējā audita departamenta direktores vietiece
2.	Vides ministrija	Gunta Lazdāne, Investīciju departamenta Kvalitātes vadības nodaļas vadītājas p. i. Guna Roze, Investīciju departamenta Kvalitātes vadības nodaļas vadītājas vietiece
3.	Valsts reģionālā attīstības aģentūra	Alda Sebre, Programmu ieviešanas nodaļas vadītāja Haldors Ivanovskis, Uzraudzības un kontroles nodaļas vadītājs Anna Pavlina, Programmu ieviešanas nodaļas vadītājas vietiece
4.	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra	Anete Simsone, Struktūrfondu vadības un uzraudzības nodaļas vadītājas p.i. Sarmīte Lucāne, Struktūrfondu projektu vadības nodaļas vadītāja
5.	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra	Gints Priede, Struktūrfondu koordinācijas departamenta direktors Ilze Zepa, Juridiskā departamenta direktore
6.	Lauku atbalsta dienests	Indulis Āboliņš, Direktora vietnieks
7.	Nodarbinātības valsts aģentūra	Anita Jākobsons, NVA direktores vietiece ESF jautājumos Ligita Lauce, ESF departamenta direktores vietiece Raitis Imša, ESF departamenta direktores vietnieks Daiga Sovāne, Juridiskās nodaļas vadītāja
8.	Sabiedrības integrācijas fonds	Evija Kleina, Uzraudzības nodaļas vadītāja
9.	Sociālo pakalpojumu pārvalde	Gunita Kozuliņa, ES Struktūrfondu apsaimniekošanas daļas vadītāja vietiece
10.	Valsts izglītības attīstības aģentūra	Līga Lejiņa, Struktūrfondu koordinācijas departamenta direktore Antra Meņģele, ESF kontroles departamenta direktore Elita Zondaka, Struktūrfondu projektu departamenta direktore Nellija Titova, Struktūrfondu koordinācijas departamenta projektu vadītāja